

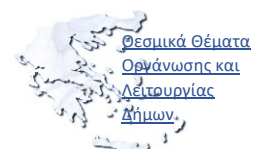
**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α' ΒΑΘΜΟΥ

Λειτουργία Δημοτικού Συμβουλίου

Αριθμός Εγκυκλίου: 98

Α.Π.: 8182/26.01.2024

Περιεχόμενα

Εισαγωγή

1. Αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου	3
2. Σύγκληση δημοτικού συμβουλίου	4
3. Πρόσκληση σε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου	6
3.1. Περιεχόμενο της πρόσκλησης	6
3.2. Κοινοποίηση της πρόσκλησης	9
3.3. Αποδέκτες της πρόσκλησης.....	10
4. Συνεδρίαση	
4.1. Δημοσιότητα συνεδριάσεων	11
4.2. Απαρτία	11
4.3. Συζήτηση	12
4.4. Λήψη απόφασης	15
4.5. Παραδείγματα λήψης απόφασης	18
5. Ειδική συνεδρίαση λογοδοσίας της δημοτικής αρχής.....	20
6. Κατεπείγοντα θέματα	23
6.1. Κατεπείγουσα συνεδρίαση	23
6.2. Συζήτηση θεμάτων εκτός ημερησίας διάταξης.....	25
7. Τηλεδιάσκεψη - Μεικτή συνεδρίαση	27
8. Απευθείας μετάδοση συνεδριάσεων	28
9. Πρακτικά συνεδριάσεων.....	28
9.1. Τήρηση πρακτικών	28
9.2. Απομαγνητοφωνημένα πρακτικά	29
9.3. Πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά.....	29
9.4. Υπογραφή και περιεχόμενο των πρακτικών	29
9.5. Πρόσβαση στα πρακτικά	31
10. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου	32
10.1. Κατάρτιση απόφασης	32
10.2. Δημοσίευση απόφασης.....	33
10.3. Αποστολή στον Επόπτη Ο.Τ.Α.	35
Παράρτημα Α΄: Υπόδειγμα πρακτικού συνεδρίασης δημοτικού συμβουλίου	37
Παράρτημα Β΄: Υπόδειγμα απόφασης δημοτικού συμβουλίου	40
Παράρτημα Γ΄: Νομοθεσία	42

Εισαγωγή

Το δημοτικό συμβούλιο είναι το κυρίαρχο όργανο διοίκησης του δήμου, το οποίο διαθέτει **γενική αποφασιστική αρμοδιότητα**, αποφασίζει, δηλαδή, για όλα τα θέματα που δεν ανατίθενται ρητά σε άλλο όργανο διοίκησης του δήμου¹. Η εύρυθμη λειτουργία του δημοτικού συμβουλίου είναι κρίσιμη, τόσο για την ποιότητα του διαλόγου και της διαβούλευσης που αναπτύσσεται στη διάρκεια των συνεδριάσεών του, όσο και για την ποιότητα των λαμβανομένων αποφάσεων.

Στην παρούσα εγκύκλιο αναπτύσσεται μια σειρά θεμάτων που άπτονται όλων των πτυχών λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου και καταβάλλεται προσπάθεια να απαντηθούν ερωτήματα που ανακύπτουν κατά τη λειτουργία του, καθώς και να παρουσιαστούν δόκιμοι τρόποι χειρισμού αυτών. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι, σε κάθε περίπτωση, εναπόκειται στο εκάστοτε δημοτικό συμβούλιο να αποφασίζει, εντός του οριοθετημένου πλαισίου νομιμότητας και βάσει του κανονισμού του², για τον ειδικότερο τρόπο λειτουργίας του.

1. Αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου

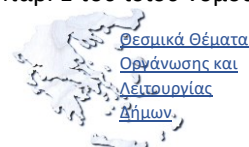
3

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το δημοτικό συμβούλιο έχει αρμοδιότητα για κάθε θέμα του δήμου εκτός από εκείνα που ανήκουν εκ του νόμου στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή της δημοτικής επιτροπής. Για θέματα, εξάλλου, ιδιαίτερα σοβαρά που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της δημοτικής επιτροπής, το δημοτικό συμβούλιο με ειδική αιτιολογία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, μπορεί να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο τις σχετικές αρμοδιότητες³. Επιπρόσθετα, το δημοτικό συμβούλιο είναι αρμόδιο να λάβει απόφαση για όλα τα θέματα ημερήσιας διάταξης που περιλαμβάνονται στις προσκλήσεις της

¹ Σύμφωνα με το άρθρο 65, παρ. 1 του ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» ([Α' 87](#)): «Το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν το δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν εκ του νόμου στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή άλλου οργάνου του δήμου ή το ίδιο το δημοτικό συμβούλιο μεταβίβασε σε επιτροπή του».

² Σύμφωνα με το άρθρο 65, παρ. 4 του ν.3852/2010, το δημοτικό συμβούλιο καταρτίζει με την **απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του**, μετά από εισήγηση της δημοτικής επιτροπής, τον κανονισμό λειτουργίας του. Ο κανονισμός αυτός, υπόκειται στον υποχρεωτικό έλεγχο του άρθρου 225 του ν.3852/2010, όπως ισχύει, και αναρτάται στο Πρόγραμμα «Διαύγεια», σύμφωνα με το άρθρο 76 του ν.4727/2020 ([Α' 184](#)). Σε περίπτωση που το δημοτικό συμβούλιο δεν έχει προχωρήσει στην κατάρτιση δικού του κανονισμού, ισχύει η απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών με αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος κανονισμός λειτουργίας Δημοτικού Συμβουλίου» ([Β' 661](#), [Α.Δ.Α.: 4ΑΓΝΚ-Θ](#)), για όσα θέματα δεν έρχονται σε αντίθεση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

³ Άρθρα 72, παρ. 2 και 73, παρ. 3 του ν. 3852/2010, σε συνδυασμό με το άρθρο 74Α παρ. 1 του ίδιου νόμου.

δημοτικής επιτροπής, αν μετά από δύο συνεχείς συνεδριάσεις⁴ η δημοτική επιτροπή δεν έχει απαρτία ή αν δε συγκεντρώνει την απαραίτητη πλειοψηφία για τη λήψη απόφασης⁵.

Επιπλέον, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει στη δημοτική επιτροπή αρμοδιότητες σχετικά με το αντικείμενό της⁶ και αντιστρόφως, η δημοτική επιτροπή, με ειδική απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της, μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του⁷.

2. Σύγκληση δημοτικού συμβουλίου

Το δημοτικό συμβούλιο είναι δυνατόν να συγκαλείται και να συνεδριάζει με τους ακόλουθους τρόπους⁸:

- δια ζώσης,
- με τηλεδιάσκεψη με κάθε πρόσφορο μέσο ηλεκτρονικών υπηρεσιών,
- δια ζώσης και ταυτόχρονα με τηλεδιάσκεψη (μεικτή συνεδρίαση),
- δια περιφοράς.

Η σύγκληση⁹ του δημοτικού συμβουλίου σε συνεδρίαση πραγματοποιείται, με την έκδοση γραπτής πρόσκλησης από τον πρόεδρό του. Η έκδοση πρόσκλησης είναι υποχρεωτική τουλάχιστον μία φορά το μήνα, με πρωτοβουλία του προέδρου του, καθώς και:

α. όποτε το ζητήσει ο δήμαρχος,

β. όποτε το ζητήσει η δημοτική επιτροπή,¹⁰

γ. όποτε το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου.

Μία (1) τουλάχιστον συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου τον μήνα διεξάγεται υποχρεωτικά **δια ζώσης**¹¹. Κατ' εξαίρεση, στους νησιωτικούς και ορεινούς δήμους¹² η μηνιαία συνεδρίαση δεν είναι υποχρεωτικό να διεξαχθεί δια ζώσης.

⁴ Οι συνεχείς προσκλήσεις μπορεί να αφορούν σε τακτική, έκτακτη ή ειδική συνεδρίαση.

⁵ Άρθρο 75, παρ. 1 του ν.3852/2010.

⁶ Άρθρο 65, παρ. 6 του ν.3852/2010.

⁷ Άρθρα 72, παρ. 4 και 73, παρ. 4 του ν.3852/2010, σε συνδυασμό με το άρθρο 74^Α, παρ. 1 του ίδιου νόμου.

⁸ Άρθρο 67, παρ. 1 και 5 του ν.3852/2010. Στο παράρτημα παρατίθεται η διάταξη ως ισχύει.

⁹ Άρθρο 67, παρ. 1 και 2 του ν.3852/2010.

¹⁰ Η επιτροπή, στην περίπτωση αυτή, θέτει τα θέματα υπόψη του προέδρου εγγράφως.

Η αρμοδιότητα και ο τρόπος σύγκλησης του συμβουλίου αποτελεί βασικό καθήκον του προέδρου του¹³, καθώς για να λάβει αποφάσεις το δημοτικό συμβούλιο πρέπει τα μέλη του να κληθούν σε ορισμένη ημέρα και ώρα για να συζητήσουν και να αποφανθούν για τα θέματα του δήμου. Για το λόγο αυτό, αδικαιολόγητη παράλειψη¹⁴ του προέδρου να καλέσει δύο (2) συνεχείς φορές το συμβούλιο, σύμφωνα με τα ανωτέρω, μπορεί να επιφέρει σε βάρος του την πειθαρχική ποινή της αργίας και, σε περίπτωση υποτροπής, την πειθαρχική ποινή της έκπτωσης από το αξίωμά του, κατόπιν απόφασης του Επόπτη Ο.Τ.Α., σύμφωνα με την πειθαρχική διαδικασία του άρθρου 234 του ν. 3852/2010 (Α' 87)¹⁵.

Σύγκληση κατόπιν αιτήματος του ενός τρίτου (1/3) των μελών του συμβουλίου

Σε ό,τι αφορά ειδικότερα την περίπτωση σύγκλησης του δημοτικού συμβουλίου κατόπιν αιτήματος του ενός τρίτου (1/3) των μελών του δημοτικού συμβουλίου, επισημαίνονται τα εξής:

Για να συγκληθεί το συμβούλιο, πρέπει να υποβληθεί προς τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου **γραπτή αίτηση η οποία να υπογράφεται από το ένα τρίτο (1/3) των μελών του συμβουλίου**,¹⁶ ανεξαρτήτως παράταξης στην οποία ανήκουν τα μέλη. Στην αίτηση πρέπει να

5

¹¹ Για την πλήρωση της προϋπόθεσης αυτής, δεν αρκεί η έκδοση πρόσκλησης σε δια ζώσης συνεδρίασης αλλά η εν τοις πράγμασι διεξαγωγή της με τον συγκεκριμένο τρόπο. Σκόπιμο είναι να καταβάλλεται προσπάθεια οι συνεδριάσεις να διεξάγονται με τρόπο που διευκολύνει την πλειονότητα των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

¹² Οι ορεινοί και νησιωτικοί δήμοι προσδιορίζονται βάσει των άρθρων 2Α και 2Β του ν.3852/2010.

¹³ Σημειώνεται ότι **δεν μπορεί να εκδώσει πρόσκληση ο αντιπρόεδρος** του δημοτικού συμβουλίου, του οποίου τα καθήκοντα περιορίζονται στο να προεδρεύει στη συνεδρίαση, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του προέδρου (άρθρο 69 παρ. 2 του ν.3852/2010). Όμως, στις ακόλουθες περιπτώσεις το δημοτικό συμβούλιο προσκαλείται σε συνεδρίαση, όχι από τον πρόεδρο, αλλά: α) από το 1/3 των μελών του συμβουλίου, όπως αναλύεται στην οικεία ενότητα και β) από τον πρώτο σε σταυρούς προτίμησης σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού για την εκλογή του προέδρου του προεδρείου δημοτικού συμβουλίου, σύμφωνα με το άρθρο 64, παρ. 9, τελευταίο εδάφιο του ν.3852/2010.

¹⁴ Η «αδικαιολόγητη παράλειψη» κρίνεται κατά την πειθαρχική διαδικασία που λαμβάνει χώρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 234 του ν.3852/2010.

¹⁵ Άρθρο 67, παρ. 3 του ν.3852/2010. Επισημαίνεται ότι όπου στην παρούσα εγκύκλιο αναφέρεται Επόπτης Ο.Τ.Α. και μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., νοείται ο Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σύμφωνα με τα άρθρα 238 του ν.3852/2010 και 57 του ν.5027/2023 (Α' 48).

¹⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 67, παρ. 2α του ν.3852/2010 αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα, εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5). Επομένως, για να συγκληθεί το συμβούλιο στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να αιτηθούν τη σύγκληση τουλάχιστον:

- σε 13μελές συμβούλιο 4 μέλη,
- σε 15μελές συμβούλιο 5 μέλη,
- σε 19μελές συμβούλιο 6 μέλη,
- σε 25μελές συμβούλιο 8 μέλη,
- σε 29μελές συμβούλιο 10 μέλη,

αναγράφονται με σαφήνεια το θέμα ή τα θέματα για τα οποία ζητείται η σύγκληση. Ο πρόεδρος εκδίδει σχετική πρόσκληση για σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου, στην οποία είναι δυνατόν να προσθέσει στην ημερήσια διάταξη και άλλα θέματα προς συζήτηση, πέραν αυτών που έχουν ζητηθεί από το ένα τρίτο (1/3) των μελών.

Στην περίπτωση που ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου δεν εκδώσει πρόσκληση¹⁷ το αργότερο μέχρι την έκτη ημέρα¹⁸ από την υποβολή της αίτησης, αυτή εκδίδεται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από τους συμβούλους που έκαναν την αίτηση¹⁹. Η εκδιδόμενη πρόσκληση αφορά αποκλειστικά το θέμα ή τα θέματα που έχουν αιτηθεί οι σύμβουλοι, οι οποίοι φέρουν και την ευθύνη για τη σχετική εισήγηση ενώπιον του συμβουλίου. Κατά τα λοιπά, η συνεδρίαση που έχει προκληθεί από το ένα τρίτο (1/3) των μελών του συμβουλίου δεν διαφοροποιείται από οποιαδήποτε άλλη συνεδρίαση.

3. Πρόσκληση σε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου

3.1. Περιεχόμενο της πρόσκλησης

Προκειμένου το δημοτικό συμβούλιο να συνεδριάζει νόμιμα και να λαμβάνει αποφάσεις για τα θέματα αρμοδιότητάς του, πρέπει να προσκαλούνται όλα τα μέλη του. Η πρόσκληση εκδίδεται από τον **πρόεδρο²⁰ του δημοτικού συμβουλίου** και **δημοσιεύεται αυθημερόν στην ιστοσελίδα του δήμου.²¹** Η πρόσκληση πρέπει να φέρει αριθμό πρωτοκόλλου, χρονολογία, όνομα και υπογραφή του προέδρου. Στην πρόσκληση αναγράφονται:

α) ο τόπος της συνεδρίασης

Το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει κατά κανόνα δια ζώσης στο δημοτικό κατάστημα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να αποφασίζει, με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών

- σε 35μελές συμβούλιο 12 μέλη,
- σε 39μελές συμβούλιο 13 μέλη και
- σε 43μελές συμβούλιο 14 μέλη.

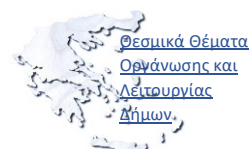
¹⁷ Η πρόσκληση μπορεί να αφορά σε τακτική ή έκτακτη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου.

¹⁸ Η συνεδρίαση μπορεί να πραγματοποιηθεί και μετά την έκτη ημέρα, αρκεί η πρόσκληση να έχει εκδοθεί εντός της εξαήμερης αυτής προθεσμίας. Σημειώνεται ότι οι μέρες λογίζονται ως ημερολογιακές.

¹⁹ Ευνόητο είναι ότι, σε περίπτωση που το ένα τρίτο (1/3) των μελών δεν κάνει χρήση του δικαιώματός του για σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου για το θέμα ή τα θέματα που έχει αιτηθεί, ο πρόεδρος διατηρεί το δικαίωμα να το/τα συμπεριλάβει μεταγενέστερα σε ημερήσια διάταξη συνεδρίασης.

²⁰ Άρθρο 67, παρ. 1 του ν.3852/2010.

²¹ Άρθρο 67, παρ. 4 του ν.3852/2010. Η ανάρτηση αποτελεί μέσο ευρύτερης γνωστοποίησης της πρόσκλησης στους πολίτες.

του, να συνεδριάζει μόνιμα ή κατά περίπτωση σε άλλο κατάλληλο οίκημα της έδρας, αν κρίνει ότι το δημοτικό κατάστημα είναι ακατάλληλο ή δεν επαρκεί για τη συγκεκριμένη περίπτωση²². Επίσης, μετά από προηγούμενη απόφαση των μελών του²³, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει στην ιστορική έδρα του δήμου²⁴. Επιπλέον, υφίσταται πρόβλεψη ότι μπορεί να συνεδριάζει εκτός έδρας του δήμου, ύστερα από απόφασή του, την οποία λαμβάνει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του²⁵.

Στην περίπτωση που η συνεδρίαση δε λάβει χώρα διά ζώσης, στην πρόσκληση αντί τούπου αναφέρεται ο τρόπος πραγματοποίησης της συνεδρίασης.

β) ο χρόνος (ημερομηνία και ώρα)

Ο καθορισμός της ημερομηνίας και της ώρας εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, ο οποίος και απευθύνει την πρόσκληση²⁶. Σκόπιμο, ωστόσο, είναι να καταβάλλεται προσπάθεια οι συνεδριάσεις να διεξάγονται σε ημέρα και ώρα που διευκολύνει την πλειονότητα των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

γ) τα θέματα της ημερήσιας διάταξης

Η ημερήσια διάταξη **καταρτίζεται από τον πρόεδρο**²⁷, σε συνεργασία με τα άλλα όργανα διοίκησης του δήμου (δήμαρχο²⁸, δημοτική επιτροπή) και τις υπηρεσίες του. Τα θέματα της ημερήσιας διάταξης πρέπει να αναγράφονται με σαφήνεια²⁹. Σε αυτήν περιλαμβάνονται υποχρεωτικά όλα τα θέματα που προτείνει ο δήμαρχος και η δημοτική επιτροπή.

Οι επικεφαλής των δημοτικών παρατάξεων έχουν τη δυνατότητα να αιτηθούν στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου, δύο μέρες πριν τη δημοσίευση της πρόσκλησης³⁰, τη συμπλήρωση της ημερήσιας διάταξης με επείγοντα θέματα³¹. Ειδικότερα, κάθε επικεφαλής

²² Άρθρο 96, παρ. 1 του ν. 3463/2006 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων, [Α' 114](#)) και άρθρο 6, παρ. 2 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου».

²³ Η απόφαση αυτή λαμβάνεται με το συνήθη τρόπο λήψης απόφασης του δημοτικού συμβουλίου, καθώς δεν υφίσταται πρόβλεψη για αυξημένη πλειοψηφία.

²⁴ Άρθρο 6, παρ. 3 του ν.3463/2006.

²⁵ Άρθρο 67, παρ. 12 του ν.3852/2010.

²⁶ ΣτΕ 1908/2002.

²⁷ Άρθρο 67, παρ. 7 του ν. 3852/2010. Όπως έχει ήδη επισημανθεί, η αρμοδιότητα σύγκλησης του συμβουλίου με την έκδοση γραπτής πρόσκλησης αποτελεί βασικό καθήκον του προέδρου του,.

²⁸ Γνωμοδότηση [ΝΣΚ 132/2001](#).

²⁹ Για παράδειγμα, δεν είναι σκόπιμο να αναγράφεται ως θέμα ημερήσιας διάταξης το γενικόλογό «αιτήσεις - ανακοινώσεις». Βλ. ΣτΕ 1688/1982.

³⁰ Η πρόσκληση στην περίπτωση αυτή αφορά τακτική συνεδρίαση. Στην περίπτωση που το αίτημα δεν υποβληθεί δύο τουλάχιστον μέρες πριν την έκδοση της πρόσκλησης, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο να συμπεριλάβει το προτεινόμενο θέμα στην επόμενη ημερήσια διάταξη.

³¹ Άρθρο 67, παρ. 7 του ν. 3852/2010.

παράταξης μπορεί να προτείνει ένα (1) θέμα, αιτιολογώντας ταυτόχρονα γιατί αυτό είναι επείγον και πρέπει να εισαχθεί στην ημερήσια διάταξη. Στην περίπτωση που ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου αποδεχθεί το αίτημα, το θέμα εντάσσεται στην ημερήσια διάταξη και συζητείται κανονικά.

Επίσης, στην ημερήσια διάταξη συμπεριλαμβάνονται προς συζήτηση προτάσεις για την επίλυση διαφόρων ζητημάτων αρμοδιότητας του δημοτικού συμβουλίου, εφόσον έχουν κατατεθεί από τουλάχιστον είκοσι πέντε (25) άτομα (δημότες ή κατοίκους)³².

Αντίγραφο της ημερήσιας διάταξης αποστέλλεται στους προέδρους και στα συμβούλια των δημοτικών κοινοτήτων³³.

Αν ένα θέμα έχει συζητηθεί ήδη³⁴ στο δημοτικό συμβούλιο και έχει ληφθεί απόφαση επ' αυτού, είτε θετική είτε αρνητική, μπορεί να τεθεί εκ νέου στην ημερήσια διάταξη άπαξ³⁵. Στην περίπτωση αυτή, απαιτείται αίτηση εκείνων που μπορεί να ζητήσουν σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου (δηλ. του δημάρχου, της δημοτικής επιτροπής και του ενός τρίτου των μελών του δημοτικού συμβουλίου), η οποία θα πρέπει απαραίτητως να συνοδεύεται με νεότερα στοιχεία που καθιστούν αναγκαία την εκ νέου συζήτηση του θέματος. Σε αντίθετη περίπτωση, ο πρόεδρος δεν υποχρεούται να το συμπεριλάβει στην ημερήσια διάταξη.

Σε περίπτωση που προβλέπεται η πραγματοποίηση ειδικής συνεδρίασης³⁶, συνεδρίασης δηλαδή για συγκεκριμένο σκοπό σύμφωνα με το οικείο κανονιστικό πλαίσιο, δεν μπορούν να προστεθούν στην ημερήσια διάταξη άλλα θέματα πέραν αυτού για το οποίο πραγματοποιείται η ειδική συνεδρίαση.

Οι εισηγήσεις επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης τακτικής συνεδρίασης, γνωστοποιούνται με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στους δημοτικούς συμβούλους έγκαιρα, το αργότερο δύο (2) ημέρες πριν από τη συνεδρίαση³⁷, προκειμένου αυτοί να

³² Άρθρο 215, παρ. 3 του ν. 3463/2006.

³³ Άρθρο 87, παρ. 4 του ν. 3852/2010.

³⁴ Η συζήτηση του συγκεκριμένου θέματος μπορεί να έχει γίνει εντός ή εκτός ημερήσιας διάταξης.

³⁵ Άρθρο 67, παρ. 2β του ν. 3852/2010.

³⁶ Ειδική συνεδρίαση προβλέπεται, για παράδειγμα, στην περίπτωση εκλογής των μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου και της δημοτικής επιτροπής, ψήφισης του προϋπολογισμού, απολογισμού πεπραγμένων της δημοτικής αρχής κ.ο.κ.

³⁷ Άρθρο 67, παρ. 4 του ν. 3852/2010.

ενημερώνονται όσο το δυνατόν πληρέστερα επί των θεμάτων που πρόκειται να συζητηθούν και να είναι σε θέση να αποφασίσουν επ' αυτών³⁸.

3.2. Κοινοποίηση της πρόσκλησης

Οι δημοτικοί σύμβουλοι, αμέσως μετά την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών, οφείλουν να δηλώνουν στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου την ηλεκτρονική τους διεύθυνση (e-mail). Η πρόσκληση σε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου είναι έγγραφη και κοινοποιείται στους συμβούλους με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Αποδεικτικό της κοινοποίησης πρέπει να τηρείται στην υπηρεσία.

Η πρόσκληση γνωστοποιείται στα μέλη του δημοτικού συμβουλίου **τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις, ημερολογιακές ημέρες πριν από την ημέρα της συνεδρίασης**³⁹, χρονικό διάστημα επαρκές για την ενημέρωση και την προετοιμασία των συμβούλων για την επικείμενη συζήτηση. Στις ημέρες αυτές δεν περιλαμβάνεται η ημέρα της κοινοποίησης και η ημέρα της συνεδρίασης⁴⁰. Η προθεσμία των τριών (3) ημερών μπορεί σε κατεπείγουσες περιπτώσεις να συμπτύσσεται (βλ. αναλυτικά παρακάτω, στην ενότητα αναφορικά με την κατεπείγουσα συνεδρίαση).

Σημειώνεται ότι, αν μετά την αποστολή της πρόσκλησης προκύψουν λόγοι ανωτέρας βίας⁴¹ για τους οποίους δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί η συνεδρίαση, είναι δυνατόν ο πρόεδρος να την αναβάλει ή ακόμα και να τη ματαιώσει, δεδομένου ότι εφόσον έχει το δικαίωμα σύγκλησης του δημοτικού συμβουλίου, συνακόλουθα έχει και το δικαίωμα αναβολής ή ματαίωσής της⁴². Στην περίπτωση αυτή, ο πρόεδρος οφείλει να γνωστοποιεί την αναβολή ή τη ματαίωση της συνεδρίασης και να αναφέρει τους λόγους που την επιβάλλουν. Στην περίπτωση της αναβολής, η συνεδρίαση μπορεί να πραγματοποιηθεί με τα ίδια θέματα της ημερήσιας διάταξης, **άμεσα**, μετά την άρση των λόγων αναβολής, σε χρόνο που προσδιορίζει ο πρόεδρος, χωρίς να είναι απαραίτητο να τηρηθεί η προθεσμία των τριών (3) τουλάχιστον

³⁸ Σε ό,τι αφορά στους προέδρους δημοτικών κοινοτήτων ή τους προέδρους συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων, πρέπει να τους αποστέλλονται οι εισηγήσεις και όλα τα στοιχεία του φακέλου των θεμάτων που τους αφορούν, όταν αυτοί συμμετέχουν στο δημοτικό συμβούλιο με δικαίωμα ψήφου.

³⁹ Άρθρο 67, παρ. 4 του ν.3852/2010, ΣτΕ [376/2009](#).

⁴⁰ Για παράδειγμα, αν μία πρόσκληση κοινοποιηθεί στους δημοτικούς συμβούλους ημέρα Παρασκευής, η συνεδρίαση θα πρέπει να έχει οριστεί το νωρίτερο για την ερχόμενη Τρίτη.

⁴¹ Όπως, για παράδειγμα, αδυναμία πρόσβασης λόγω καιρικών συνθηκών.

⁴² Βλ. ΣτΕ [1881/2017](#), σκ. 9.

ημερών για τη γνωστοποίηση της πρόσκλησης⁴³. Στην περίπτωση της ματαίωσης⁴⁴ είναι απαραίτητη η έκδοση νέας πρόσκλησης.

3.3. Αποδέκτες της πρόσκλησης

Αποδέκτες της πρόσκλησης είναι υποχρεωτικά:

- ο δήμαρχος, αφού σε περίπτωση μη πρόσκλησής του, η συνεδρίαση είναι άκυρη⁴⁵,
- τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου,
- οι πρόεδροι των συμβουλίων των δημοτικών κοινοτήτων⁴⁶ άνω των διακοσίων (200) κατοίκων ή οι πρόεδροι των δημοτικών κοινοτήτων έως διακόσιους (200) κατοίκους, όταν συζητούνται θέματα της κοινότητάς τους⁴⁷.

Πρόσκληση δεν αποστέλλεται όταν μέλος έχει κώλυμα συμμετοχής στη συνεδρίαση⁴⁸. Η συνεδρίαση δεν είναι νόμιμη, αν δεν έχει προσκληθεί καθόλου ή εγκαίρως, έστω και ένα μέλος, εκτός κι αν το μέλος αυτό είναι παρόν και δεν αντιλέγει για την πραγματοποίηση της συνεδρίασης⁴⁹.

⁴³ Άρθρο 3, παρ. 10 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου».

⁴⁴ Στην περίπτωση της ματαίωσης της συνεδρίασης συντάσσεται πρακτικό (άρθρο 97, παρ. 4, δεύτερο εδάφιο του ν.3463/ 2006).

⁴⁵ Άρθρο 67, παρ. 6 του ν.3852/2010.

⁴⁶ Με το άρθρο 85 του ν.4804/2021 ([Α' 90](#)), όλες οι κοινότητες των δήμων μετονομάζονται σε δημοτικές κοινότητες.

⁴⁷ Σημειώνεται ότι οι πρόεδροι των συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων δεν αναπληρώνονται στο καθήκον τους αυτό από τους νόμιμους αναπληρωτές τους όταν απουσιάζουν ή κωλύονται.

⁴⁸ Π.χ. στην περίπτωση που δημοτικός σύμβουλος έχει τεθεί σε αργία, οπότε και επιβάλλεται να απέχει από τα καθήκοντά του. Εάν όμως ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων είναι μικρότερος από αυτόν που απαιτείται για την ύπαρξη απαρτίας καλείται ο αναπληρωματικός του Διαφορετική είναι η περίπτωση που δημοτικός σύμβουλος δεν μπορεί να μετάσχει στη συζήτηση ενός θέματος ή στην κατάρτιση απόφασης του δημοτικού συμβουλίου, εφόσον ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 99 του ν.3463/2006, οπότε καλείται στη συνεδρίαση του συμβουλίου, πρέπει όμως να απέχει από τη συζήτηση συγκεκριμένου θέματος της ημερήσιας διάταξης.

⁴⁹ Άρθρο 3, παρ. 7 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου». Επίσης, ΣτΕ 4296/ 2012.

4. Συνεδρίαση

4.1. Δημοσιότητα συνεδριάσεων

Οι συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου είναι δημόσιες⁵⁰ και, επομένως, θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι όποιος πολίτης ή δημότης επιθυμεί, μπορεί να τις παρακολουθεί. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις⁵¹, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει αιτιολογημένα και με την ειδική πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών του, ότι θα συνεδριάσει κεκλεισμένων των θυρών. Η απόφασή του αυτή ανακοινώνεται στη δημόσια συνεδρίαση που προηγείται της συνεδρίασης κεκλεισμένων των θυρών.

4.2. Απαρτία

Για να είναι νόμιμη η συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου και προκειμένου αυτό να λαμβάνει έγκυρες αποφάσεις, είναι απαραίτητο να παρευρίσκεται στη συνεδρίαση ένας ελάχιστος αριθμός μελών (απαρτία). Στο δημοτικό συμβούλιο, για να υπάρχει απαρτία, πρέπει **τα παρόντα μέλη να είναι περισσότερα από τα απόντα**⁵². Η απαρτία λαμβάνεται στην αρχή της συνεδρίασης⁵³, με βάση τον αριθμό των δημοτικών συμβούλων που έχουν ορκισθεί και εγκατασταθεί⁵⁴. Τα μέλη του συμβουλίου που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία λογίζονται ως παρόντα μέχρι το τέλος της

11

⁵⁰ Άρθρο 67, παρ. 1 του ν.3852/2010.

⁵¹ Για παράδειγμα, αν προκύπτει κάποιος σοβαρός κίνδυνος διαταραχής της δημόσιας τάξης ή προσβολής της προσωπικότητας και ιδιωτικότητας κάποιου προσώπου.

⁵² Άρθρο 67, παρ. 10 του ν.3852/2010.Επομένως, υπάρχει απαρτία όταν παρευρίσκονται τουλάχιστον:

- στα 13μελή συμβούλια επτά (7) σύμβουλοι,
- στα 15μελή συμβούλια οχτώ (8) σύμβουλοι,
- στα 19μελή συμβούλια δέκα (10) σύμβουλοι,
- στα 25μελή συμβούλια δεκατρείς (13) σύμβουλοι,
- στα 29μελή συμβούλια δεκαπέντε (15) σύμβουλοι,
- στα 35μελή συμβούλια δέκα οχτώ (18) σύμβουλοι,
- στα 39μελή συμβούλια (20) σύμβουλοι, και
- στα 43μελή συμβούλια είκοσι δύο (22) σύμβουλοι.

⁵³ Σε περίπτωση που μετέχει στη συνεδρίαση πρόεδρος δημοτικής κοινότητας ή πρόεδρος συμβουλίου δημοτικής κοινότητας, δεν υπολογίζεται για τη διαπίστωση της απαρτίας των μελών του δημοτικού συμβουλίου. Η ύπαρξη της απαρτίας δέον να διαπιστώνεται και να εκφωνείται από τον προεδρεύοντα με την παρουσία των δημοτικών συμβούλων εντός της αίθουσας, βλ. Γνωμοδότηση [ΝΣΚ 100/1995](#).

⁵⁴ Άρθρο 55, παρ. 10 του ν.3852/2010. Επομένως, για τον υπολογισμό της απαρτίας λαμβάνονται υπόψη και όσοι σύμβουλοι έχουν τυχόν τεθεί σε αργία.

συνεδρίασης ως προς την ύπαρξη απαρτίας, ακόμα κι αν αποχωρήσουν⁵⁵. Η απαρτία, επομένως, θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που συζητούνται στη συνεδρίαση αυτή, ακόμη και αν ο αριθμός των μελών που εναπομένουν υπολείπεται του αριθμού των μελών που απαιτείται για τον σχηματισμό της απαρτίας (**πλασματική απαρτία**).

Αν μετά από δύο (2) συνεχείς⁵⁶ προσκλήσεις το συμβούλιο δεν έχει απαρτία, συνεδριάζει ύστερα από **τρίτη πρόσκληση**⁵⁷ και λαμβάνει αποφάσεις μόνο για τα θέματα που είχαν εγγραφεί στην αρχική ημερήσια διάταξη, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το **ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του**. Στην τρίτη πρόσκληση γίνεται ειδική αναφορά των ανωτέρω.⁵⁸

4.3. Συζήτηση

Πριν από την έναρξη της συνεδρίασης, ο γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου εγγράφει σε κατάλογο τους υποψήφιους ομιλητές, είτε αυτοί είναι ειδικοί αγορητές ανά θέμα που ορίζονται από τις παρατάξεις με σχετική γραπτή δήλωσή τους, είτε δημοτικοί σύμβουλοι που επιθυμούν να τοποθετηθούν ανά θέμα⁵⁹. Με τον ίδιο τρόπο, εγγράφονται παρευρισκόμενοι εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που επιθυμούν να λάβουν το λόγο για επιμέρους θέματα της ημερήσιας διάταξης και για τους οποίους το δημοτικό συμβούλιο θα αποφασίσει στη συνέχεια εάν θα παρέμβουν ή όχι στη συζήτηση⁶⁰.

Η έναρξη της συζήτησης κηρύσσεται από τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου. Ο δήμαρχος μετέχει στις συζητήσεις του συμβουλίου χωρίς ψήφο. Έχει το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του κατά προτεραιότητα. Όταν απουσιάζει ή κωλύεται αναπληρώνεται νομίμως από τον αρμόδιο αντιδήμαρχο. Στην περίπτωση όμως αυτή, ο αναπληρωτής δεν στερείται του

⁵⁵ Αν μέλος αποχωρήσει κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, οφείλει να το δηλώσει στον γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου (άρθρο 4 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος κανονισμός λειτουργίας Δημοτικού Συμβουλίου»).

⁵⁶ Οι δύο συνεχείς προσκλήσεις μπορεί να αφορούν σε τακτική, έκτακτη ή ειδική συνεδρίαση και μπορεί να λάβουν χώρα είτε δια ζώσης είτε με τηλεδιάσκεψη είτε με μεικτό τρόπο είτε «δια περιφοράς».

⁵⁷ Η τρίτη συνεδρίαση δεν μπορεί να λάβει χώρα «δια περιφοράς».

⁵⁸ Άρθρο 96, παρ. 3 του ν.3463/2006. Διευκρινίζεται ότι στη δεύτερη πρόσκληση δεν υπάρχει περιορισμός στα θέματα που μπορούν να συμπεριλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη ενώ στην τρίτη πρόσκληση συμπεριλαμβάνονται μόνο τα θέματα της πρώτης πρόσκλησης. Επιπλέον, ακόμα και αν τελικά στην τρίτη συνεδρίαση συντρέχει η προβλεπόμενη απαρτία, παρευρίσκονται δηλ. περισσότερα μέλη του δημοτικού συμβουλίου από αυτά που είναι απόντα, δεν μπορούν να τεθούν ενώπιον του συμβουλίου θέματα εκτός ημερησίας διάταξης.

⁵⁹ Άρθρο 4 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου».

⁶⁰ Άρθρο 67, παρ. 9 του ν.3852/2010.

δικαιώματος της ψήφου κατά τη λήψη απόφασης από το συμβούλιο, καθώς δεν έχει απωλέσει την ιδιότητα του δημοτικού συμβούλου⁶¹

Στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου λαμβάνουν το λόγο, εκτός του δημάρχου και του αρμόδιου αντιδημάρχου, οι επικεφαλής των παρατάξεων και οι ομιλητές που έχουν εγγραφεί πριν την έναρξη της συνεδρίασης. Με τον κανονισμό λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, επιβάλλονται πάντως αντίστοιχοι χρονικοί περιορισμοί για τις αγορεύσεις και τις συζητήσεις στο δημοτικό συμβούλιο, για τον δήμαρχο, τους αντιδημάρχους, τους επικεφαλής των παρατάξεων, τους ειδικούς αγορητές και τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου⁶².

Δημοτικός σύμβουλος κωλύεται⁶³ να μετάσχει τόσο στη συζήτηση όσο και στη διαδικασία λήψης απόφασης από το δημοτικό συμβούλιο, σε υποθέσεις από την έκβαση των οποίων ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας εξαρτά υλικό ή ηθικό συμφέρον. Στις ανωτέρω περιπτώσεις, ο σύμβουλος υποχρεούται να ενημερώσει το δημοτικό συμβούλιο περί του κωλύματός του και συνακόλουθα να απέχει από τη συζήτηση και τη διαδικασία της ψηφοφορίας αναφορικά με τη συγκεκριμένη υπόθεση. Η ίδια υποχρέωση αποχής από τη συζήτηση και τη διαδικασία λήψης απόφασης βαρύνει και τους δημάρχους και αντιδημάρχους⁶⁴, προκειμένου να διασφαλιστεί τόσο το κύρος των αιρετών της αυτοδιοίκησης, όσο και η αμερόληπτη και αντικειμενική κρίση των μελών του συλλογικού οργάνου⁶⁵. Απόφαση που έχει ληφθεί κατά παράβαση των ανωτέρω είναι άκυρη.⁶⁶

Τη συζήτηση του δημοτικού συμβουλίου διευθύνει ο πρόεδρός του, ο οποίος και λαμβάνει κάθε κατάλληλο μέτρο για την ευταξία της συνεδρίασης. Μπορεί να ζητήσει και την αποβολή κάθε προσώπου που διαταράσσει τη συνεδρίαση⁶⁷.

Στην περίπτωση που ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τον αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος, ο οποίος τον αντικαθιστά στη διεύθυνση της συνεδρίασης. Αν απουσιάζει ή

⁶¹ Άρθρο 67, παρ. 6 του ν.3852/2010.

⁶² Άρθρο 67, παρ. 6 του ν.3852/2010.

⁶³ Άρθρο 99, παρ. 1 και 2 του ν.3463/2006, καθώς και άρθρο 10 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Δημοτικού Συμβουλίου».

⁶⁴ Άρθρο 61, παρ 1, περ. γ' του ν.3852/2010.

⁶⁵ Η ανωτέρω υποχρέωση αποχής από τη συζήτηση και τη λήψη σχετικής απόφασης, όταν αιρετός έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον, εξυπηρετεί το σχηματισμό αμερόληπτης κρίσης των ασκούντων διοίκηση και θεμελιώνεται και συνταγματικά, τόσο από τις διατάξεις των άρθρων 2 και 5 του Συντάγματος όσο και από τη γενική συνταγματική αρχή του κράτους δικαίου. Βλ. Τομαρά, Η αρχή της αμεροληψίας στη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, *Θεωρία και Πράξη Διοικητικού Δικαίου*, έτος 10^ο, αρ. τεύχους 94, σελ. 113 επ. Σχ. είναι και η απόφαση του ΣτΕ [1576/2011](#).

⁶⁶ Άρθρο 99 του ν. 3463/2006

⁶⁷ Άρθρο 69, παρ. 1 του ν.3852/2010.

κωλύεται και ο αντιπρόεδρος, ασκεί τα καθήκοντα του προέδρου όποιος από τους παρόντες συμβούλους του **συνδυασμού του δημάρχου** έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, όποιος είναι εγγεγραμμένος πρώτος στην απόφαση του δικαστηρίου⁶⁸. Αν απουσιάζει ή κωλύεται ο αντιπρόεδρος ή ο γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου δεν αναπληρώνεται.

Το δημοτικό συμβούλιο, δια του προέδρου του, δύναται να καλεί στη συνεδρίαση δημοτικούς υπαλλήλους ή ιδιώτες για να του παρέχουν πληροφορίες σχετικές με τα θέματα που συζητούνται. Η παρουσία των καλούμενων υπαλλήλων είναι υποχρεωτική⁶⁹.

Μολοντί δεν υφίσταται ρητή σχετική πρόβλεψη, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου, ο οποίος έχει την ευθύνη κατάρτισης της ημερήσιας διάταξης, δύναται, θέμα το οποίο έχει εγγράψει ο ίδιος στην ημερήσια διάταξη να το αποσύρει αιτιολογημένα και να μη το θέσει ενώπιον του συμβουλίου προς συζήτηση.

Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου διατυπώνει την πρόταση προς ψήφιση επί του θέματος⁷⁰. **Σημειώνεται ότι, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπεται ρητά, δεν επιτρέπεται η διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων προς ψήφιση.**

14

Το συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις κατά κανόνα με φανερή ψηφοφορία για κάθε θέμα ξεχωριστά. Κατά την ψηφοφορία οι σύμβουλοι καλούνται να δηλώσουν τη βούλησή τους ονομαστικά (ή δια ανάτασης χειρός) και έχουν τις εξής δυνατότητες:

- ✓ να ψηφίσουν θετικά, **υπέρ** δηλαδή της διαμορφωθείσας πρότασης,
- ✓ να ψηφίσουν αρνητικά, **κατά** δηλαδή της διαμορφωθείσας πρότασης,
- ✓ να δώσουν **λευκή ψήφο**,
- ✓ να **αρνηθούν να δώσουν ψήφο** (αποχή από την ψηφοφορία, η οποία εκφράζεται συνήθως με τη δήλωση «παρών»).

Ο πρόεδρος κηρύσσει τη λήξη της συνεδρίασης όταν έχουν συζητηθεί όλα τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Για τη λήξη της συνεδρίασης χωρίς να έχουν εξαντληθεί όλα τα θέματα

⁶⁸ Σύμφωνα με το άρθρο 69, παρ. 2 του ν.3852/2010: «αν απουσιάζει ή κωλύεται και ο αντιπρόεδρος, όποιος από τους παρόντες συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, όποιος είναι γραμμένος πρώτος στην απόφαση του δικαστηρίου, ασκεί τα καθήκοντα του προέδρου».

⁶⁹ Για την παράστασή τους ενώπιον του δημοτικού συμβουλίου, καταβάλλεται σε αυτούς αποζημίωση αντίστοιχη με εκείνη που λαμβάνουν τα μέλη συλλογικών οργάνων, σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν.4354/2015 (**Α' 176**).

⁷⁰ Άρθρο 4 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου».

της ημερήσιας διάταξης (εάν για παράδειγμα η συζήτηση ενός θέματος παρατείνεται επί μακρόν), αποφαινεται το δημοτικό συμβούλιο⁷¹. Στην περίπτωση αυτή, υπάρχουν δύο δυνατότητες: είτε το δημοτικό συμβούλιο να αποφασίσει την **άμεση επανάληψη** της συνεδρίασης για τα εναπομείναντα θέματα, οπότε ορίζει συγκεκριμένη ημερομηνία και ώρα διεξαγωγής της χωρίς να απαιτείται η αποστολή νέας πρόσκλησης⁷², είτε αν αυτό δεν συμβεί, τα εναπομείναντα θέματα να συμπεριληφθούν σε νέα πρόσκληση για συνεδρίαση την οποία θα αποστείλει ο πρόεδρος.

Αν η συζήτηση ενός θέματος διαρκεί περισσότερες από μία συνεδριάσεις ή αν η συζήτηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης συνεχιστεί σε επόμενη συνεδρίαση, χωρίς την αποστολή νέας πρόσκλησης, η συνεδρίαση θεωρείται ενιαία⁷³. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση λαμβάνεται από τα μέλη που μετέχουν στην τελευταία συνεδρίαση⁷⁴, αφού πρώτα ο πρόεδρος ενημερώσει το σώμα για όσα συζητήθηκαν στην προηγούμενη συνεδρίαση. Η ενημέρωση πρέπει να προκύπτει από δήλωση των μελών αυτών, η οποία και καταχωρείται στα πρακτικά⁷⁵.

4.4. Λήψη απόφασης

15

Το δημοτικό συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του⁷⁶, η οποία επιτυγχάνεται όταν τα περισσότερα από τα παρευρισκόμενα μέλη ψηφίζουν υπέρ ή κατά μίας πρότασης. Εάν κατά τον υπολογισμό της πλειοψηφίας προκύπτει δεκαδικός αριθμός ίσος και άνω του μισού της μονάδας, τότε αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα. Τονίζεται ότι ο αριθμός των μελών που απαιτείται για να ληφθεί μία απόφαση δεν θα πρέπει, σε καμία περίπτωση, να συγχέεται με τον αριθμό των μελών που απαιτείται για τον σχηματισμό απαρτίας η οποία, όπως έχει ήδη επισημανθεί, λαμβάνεται μία φορά στην αρχή της συνεδρίασης, αποτελεί προϋπόθεση για τη

⁷¹ Άρθρο 7, παρ. 13 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου».

⁷² Στην περίπτωση αυτή, οι απόντες δημοτικοί σύμβουλοι δέον είναι να ενημερωθούν με κάθε πρόσφορο μέσο.

⁷³ Δεν απαιτείται, επομένως, η εκ νέου διαπίστωση της απαρτίας.

⁷⁴ Αν τα πρόσωπα που συμμετείχαν στην τελευταία αυτή συνεδρίαση είναι διαφορετικά από αυτά που συμμετείχαν στην αρχική, δεν υπάρχει πλημμέλεια στην απόφαση (άρθρο 8, παρ. 13 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου».

⁷⁵ ΣτΕ [2014/2012](#).

⁷⁶ Άρθρο 96, παρ. 4 του ν.3463/2006.

λήψη έγκυρων αποφάσεων καθ' όλη τη διάρκειά της και θεωρείται ότι συντρέχει για κάθε θέμα που συζητείται σε αυτή.

Η λήψη απόφασης με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών αποτελεί το γενικό κανόνα λήψης απόφασης από το δημοτικό συμβούλιο. Περαιτέρω, επισημαίνονται οι εξής επιμέρους περιπτώσεις:

- ✓ **Αν για κάποιο θέμα υπάρχει ειδική διάταξη** που ορίζει άλλη πλειοψηφία με την οποία πρέπει να ληφθεί απόφαση, **ακολουθείται η πλειοψηφία που ορίζεται από τη διάταξη αυτή**⁷⁷.
- ✓ **Σε περίπτωση ισοψηφίας**⁷⁸ και εφόσον η ψηφοφορία είναι φανερή, **επικρατεί η άποψη υπέρ της οποίας τάσσεται ο πρόεδρος**⁷⁹.
- ✓ Σε περίπτωση αποχώρησης μελών κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης πριν από τη λήψη απόφασης για κάποιο θέμα, διακρίνονται δύο περιπτώσεις:
 - α) εάν ο αριθμός των μελών που απομένει είναι ίσος ή μεγαλύτερος από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για τον σχηματισμό της απαρτίας, οι αποφάσεις λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία των πραγματικά παρόντων, σύμφωνα δηλ. με το γενικό κανόνα λήψης απόφασης,
 - β) εάν ο αριθμός των μελών που απομένει είναι μικρότερος από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για τον σχηματισμό της απαρτίας, η απαιτούμενη πλειοψηφία για τη λήψη απόφασης δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων κατά την ψηφοφορία μελών, αλλά επί του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία⁸⁰ (βλ.

16

⁷⁷ Άρθρο 96, παρ. 4 του ν.3463/2006. Ο πρόεδρος του συμβουλίου οφείλει κάθε φορά να αναφέρει στο σώμα την πλειοψηφία που προβλέπει ο νομοθέτης για τη λήψη της απόφασης. Για παράδειγμα, για τη λήψη κανονιστικής απόφασης, σύμφωνα με το άρθρο 79 του ν. 3463/2006, απαιτείται απόφαση η οποία λαμβάνεται με την **απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συμβουλίου**. Επομένως, σε ένα συμβούλιο με είκοσι εννέα (29) μέλη απαιτούνται δεκαπέντε (15) τουλάχιστον θετικές ψήφοι για τη λήψη της συγκεκριμένης απόφασης. Αντίστοιχα, για την επιλογή του Συμπαραστάτη του Δημότη, απαιτείται απόφαση η οποία λαμβάνεται **με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του δημοτικού συμβουλίου**, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 77 του ν.3852/2010. Επομένως, σε 29μελές δημοτικό συμβούλιο, απαιτούνται δεκαεννέα (19) τουλάχιστον θετικές ψήφοι, κ.ο.κ.

⁷⁸ Άρθρο 96, παρ. 4 του ν.3463/2006 «Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου». Σημειώνεται ότι, ελλείψει αντίστοιχης νομοθετικής πρόβλεψης, η ψήφος του αντιπροέδρου όταν αυτός αναπληρώνει τον πρόεδρο επειδή απουσιάζει ή κωλύεται δεν υπερισχύει σε περίπτωση ισοψηφίας.

⁷⁹ Για παράδειγμα στην οριακή περίπτωση που σε 15μελές δημοτικό συμβούλιο παρευρίσκονται σε συνεδρίαση οχτώ (8) δημοτικοί σύμβουλοι, μεταξύ των οποίων ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου, από τους οποίους τέσσερις (4) τάσσονται υπέρ μίας πρότασης και τέσσερις (4) κατά αυτής, υπερισχύει η πρόταση υπέρ της οποίας τάσσεται ο πρόεδρος. Στην ίδια περίπτωση, αν ο πρόεδρος απουσιάζει, δεν λαμβάνεται απόφαση.

⁸⁰ Με βάση τα ανωτέρω, για να υπερψηφιστεί μία πρόταση σε περίπτωση πλασματικής απαρτίας πρέπει να συγκεντρώνει:

- Σε 13μελή συμβούλια, 4 τουλάχιστον θετικές ψήφους.

παράδειγμα Α, στην ενότητα «Παραδείγματα λήψης απόφασης», η οποία ακολουθεί).

- ✓ **Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου αρνηθεί να δώσει ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο⁸¹, αυτή δεν υπολογίζεται στην καταμέτρηση ούτε των θετικών ούτε των αρνητικών ψήφων.** Τα μέλη του συλλογικού οργάνου που δίνουν λευκή ψήφο ή δηλώνουν ότι απέχουν από την ψηφοφορία, δεν προσυπολογίζονται στα παρόντα μέλη για τη λήψη απόφασης⁸² (βλ. παράδειγμα Β).
- ✓ Σε περίπτωση που μετέχει στη συνεδρίαση πρόεδρος δημοτικής κοινότητας ή πρόεδρος συμβουλίου δημοτικής κοινότητας^{83,84}, η ψήφος του **είναι ισότιμη με την ψήφο των δημοτικών συμβούλων κατά τον υπολογισμό της πλειοψηφίας και προσμετράται στον αριθμό των ψήφων που απαιτούνται για τη λήψη της συγκεκριμένης απόφασης⁸⁵** (βλ. παράδειγμα Γ).
- ✓ **Στην περίπτωση ψήφησης προϋπολογισμού και τελών, έγκυρες και ως εκ τούτου προσμετρώμενες** για την πλήρωση της προϋπόθεσης της απόλυτης πλειοψηφίας των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου προκειμένου μια πρόταση να εγκριθεί, **θεωρούνται μόνο εκείνες οι ψήφοι που τοποθετούνται υπέρ κάποιας νομίμως**

- Σε 15 μέλη συμβούλια, 5 τουλάχιστον θετικές ψήφους.
- Σε 19 μέλη συμβούλια, 6 τουλάχιστον θετικές ψήφους.
- Σε 25 μέλη συμβούλια, 7 τουλάχιστον θετικές ψήφους.
- Σε 29 μέλη συμβούλια, 8 τουλάχιστον θετικές ψήφους.
- Σε 35 μέλη συμβούλια, 10 τουλάχιστον θετικές ψήφους.
- Σε 39 μέλη συμβούλια, 11 τουλάχιστον θετικές ψήφους.
- Σε 43 μέλη συμβούλια, 12 τουλάχιστον θετικές ψήφους.

Για οριακές περιπτώσεις, όπου επί ισοψηφίας λαμβάνεται απόφαση με βάση την ψήφο του προέδρου, βλ. προηγούμενη υποσημείωση.

⁸¹ Άρθρο 67, παρ. 10 του ν.3852/2010.

⁸² Αυτό γιατί σύμφωνα με το άρθρο 67, παρ. 10 του ν.3852/2010, λογίζονται παρόντα στη συνεδρίαση μόνο ως προς την ύπαρξη απαρτίας και όχι ως προς τον σχηματισμό της απαιτούμενης για τη λήψη απόφασης πλειοψηφίας για συγκεκριμένο θέμα, καθώς η ψήφος τους δεν προσμετράται ούτε στις θετικές ούτε στις αρνητικές.

⁸³ Στην περίπτωση, ωστόσο, που μετέχει στη συνεδρίαση ο σύμβουλος που έχει οριστεί από τον πρόεδρο του συμβουλίου κοινότητας ως αναπληρωτής του βάσει των διατάξεων του άρθρου 79, παρ. 4 του ν. 3852/2010, δεν έχει δικαίωμα ψήφου.

⁸⁴ Άρθρο 67, παρ. 8 του ν. 3852/2010 και άρθρο 7, παρ. 7 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου». Αναλυτικά, για τη λήψη απόφασης από το δημοτικό συμβούλιο στην περίπτωση αυτή, βλ. την αριθ. 8/1674/21.02.2018 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών ([Α.Δ.Α.: ΨΠΛΕ465ΧΘ7-35Ω](#)).

⁸⁵ Προκειμένου για τη λήψη απόφασης σχετικά με την ανάληψη μέτρων από το δημοτικό συμβούλιο διαφοροποιημένων ανά δημοτική κοινότητα, επιβάλλεται η πρόσκληση εκείνων των προέδρων δημοτικών κοινοτήτων ή των προέδρων συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων, στις οποίες ασκείται διαφοροποιημένη πολιτική (ΣτΕ [4602 2015](#)). Στην περίπτωση αυτή, η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου είναι διακριτή ανά δημοτική κοινότητα, αφού ο κάθε πρόεδρος κοινότητας ή πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας έχει δικαίωμα ψήφου μόνο για τα ζητήματα που αφορούν στην κοινότητα την οποία εκπροσωπεί.

κατατεθειμένης πρότασης (είτε αυτή προέρχεται από τη δημοτική επιτροπή είτε από άλλο μέλος ή παράταξη του συλλογικού οργάνου)⁸⁶.

- ✓ Στην περίπτωση που μέλη έχουν τεθεί σε αργία και απαιτείται βάσει των οικείων διατάξεων απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του δημοτικού συμβουλίου, αυτή υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των δημοτικών συμβούλων που έχουν ορκισθεί και εγκατασταθεί⁸⁷.

4.5. Παραδείγματα λήψης απόφασης

Για την πληρέστερη κατανόηση του τρόπου λήψης αποφάσεων από το δημοτικό συμβούλιο, χρησιμοποιείται ως παράδειγμα **συνεδρίαση 29μελούς δημοτικού συμβουλίου, στην έναρξη της οποίας παρευρίσκονται είκοσι πέντε (25) μέλη.**

Δεδομένης της απαρτίας, το συμβούλιο προχωρά στη συζήτηση των θεμάτων. Για τη λήψη απόφασης απαιτούνται, σύμφωνα με το γενικό κανόνα λήψης αποφάσεων, και με την επιφύλαξη ύπαρξης ειδικότερων διατάξεων, τουλάχιστον δεκατρείς (13) ψήφοι υπέρ ή κατά της διαμορφωθείσας πρότασης, όπως την εκφωνεί ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου, επί των είκοσι πέντε (25) παρόντων μελών (με την παραδοχή ότι κανένα μέλος του συμβουλίου δεν αρνείται να ψηφίσει ή δεν δίνει λευκή ψήφο). Αν η πρόταση προς ψήφιση συγκεντρώσει δεκατρείς (13) κατ' ελάχιστο θετικές ψήφους εγκρίνεται (υπερψηφίζεται), αλλιώς καταψηφίζεται (απορρίπτεται). Περαιτέρω, παρατηρούνται τα εξής:

18

Α. Λήψη απόφασης όταν ορισμένα μέλη του συμβουλίου αποχωρούν κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης

Έστω ότι, μετά τη συζήτηση, π.χ. του τρίτου θέματος της ημερήσιας διάταξης, αποχωρήσουν έξι (6) μέλη και απομείνουν δέκα εννέα (19), αριθμός μεγαλύτερος από αυτόν που απαιτείται για τον σχηματισμό της απαρτίας, τα οποία όλα ψηφίζουν υπέρ ή κατά της πρότασης του προέδρου (δεν υπάρχουν δηλ. μέλη που αρνούνται να ψηφίσουν ή δίνουν λευκή ψήφο). Για να ληφθεί απόφαση, η απαιτούμενη πλειοψηφία υπολογίζεται επί των δέκα εννέα

⁸⁶ Σχ. οι αριθ. [117 /90814/ 19.12.2019](#) και [108/72349/16.10.2019](#) εγκύκλιοι του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁸⁷ Άρθρο 55, παρ. 10 του ν. 3852/2010. Επομένως, **λαμβάνονται υπόψη και όσοι σύμβουλοι έχουν τεθεί σε αργία.**

(19) πραγματικά παρόντων μελών και, επομένως, για την υπερψήφιση της πρότασης χρειάζονται τουλάχιστον δέκα (10) ψήφοι υπέρ, αλλιώς ή πρόταση καταψηφίζεται.

Με τον ίδιο τρόπο, αν μετά τη συζήτηση π.χ. του έβδομου θέματος αποχωρήσουν ακόμα πέντε (5) μέλη και απομείνουν δέκα τέσσερα (14), αριθμός μικρότερος από αυτόν που απαιτείται για τον σχηματισμό της απαρτίας, η πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων δεκατεσσάρων (14) μελών αλλά επί του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία, δηλ. επί του δέκα πέντε (15), και χρειάζονται τουλάχιστον οχτώ (8) θετικές ψήφοι για να υπερψηφιστεί η πρόταση.

Β. Λήψη απόφασης όταν ορισμένα μέλη του συμβουλίου δίνουν λευκή ψήφο ή απέχουν από την ψηφοφορία

Έστω ότι τα είκοσι πέντε (25) παρευρισκόμενα μέλη του συμβουλίου ψηφίσουν ως εξής:

- δεκατέσσερα (14) μέλη τάσσονται υπέρ της πρότασης προς ψήφιση,
- εννέα (9) μέλη τάσσονται κατά αυτής,
- ένα (1) μέλος δίδει λευκή ψήφο,
- ένα (1) μέλος δηλώνει ότι απέχει από τη ψηφοφορία.

19

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, η λευκή ψήφος και η άρνηση ψήφου δεν καταμετρώνται ενώ τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου που δίνουν λευκή ψήφο ή δηλώνουν παρόν δεν προσυπολογίζονται στα παρόντα μέλη για τη λήψη απόφασης. Η απόφαση λαμβάνεται επί των είκοσι τριών (23) μελών που δίνουν είτε θετική είτε αρνητική ψήφο. Απαιτούνται, επομένως, τουλάχιστον δώδεκα (12) ψήφοι για να ληφθεί απόφαση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, υπάρχουν δεκατέσσερις (14) θετικές ψήφοι, οπότε το συμβούλιο υπερψηφίζει την πρόταση.

Στο ίδιο παράδειγμα, έστω ότι τα μέλη του συμβουλίου ψηφίσουν ως εξής:

- επτά (7) μέλη τάσσονται υπέρ της πρότασης προς ψήφιση,
- πέντε (5) μέλη τάσσονται κατά αυτής,
- έξι (6) μέλη δίνουν λευκή ψήφο,
- επτά (7) μέλη δηλώνουν ότι απέχουν από την ψηφοφορία.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η λευκή ψήφος και η άρνηση ψήφου δεν καταμετρώνται ενώ τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου που δίνουν λευκή ψήφο ή δηλώνουν παρόν δεν προσυπολογίζονται στα παρόντα μέλη για τη λήψη απόφασης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμογή έχει ο κανόνας που ρυθμίζει τη λήψη απόφασης στην περίπτωση πλασματικής απαρτίας και η

απόφαση λαμβάνεται επί του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία (15 μέλη). Πρέπει, επομένως, να υπάρχουν τουλάχιστον οχτώ (8) ψήφοι για να υπερψηφιστεί η απόφαση, οπότε στη συγκεκριμένη περίπτωση το συμβούλιο δε λαμβάνει θετική απόφαση.

Γ. Λήψη απόφασης όταν συμμετέχει πρόεδρος δημοτικής κοινότητας ή πρόεδρος συμβουλίου δημοτικής κοινότητας με δικαίωμα ψήφου

Στην περίπτωση που στη συζήτηση π.χ. του δεύτερου θέματος της ημερήσιας διάταξης συμμετέχει πρόεδρος συμβουλίου δημοτικής κοινότητας ή πρόεδρος δημοτικής κοινότητας με δικαίωμα ψήφου, οι παρευρισκόμενοι για τη λήψη απόφασης υπολογίζονται σε είκοσι έξι (26) και απαιτούνται τουλάχιστον δεκατέσσερις⁸⁸ (14) ψήφοι υπέρ ή κατά της διαμορφωθείσας πρότασης, προκειμένου αυτή να υπερψηφιστεί ή να καταψηφιστεί (με την παραδοχή ότι δεν υπάρχουν λευκές ψήφοι καθώς και σύμβουλοι που να απέχουν από την ψηφοφορία). Στην καταμέτρηση των ψήφων προσμετράται και η ψήφος του προέδρου συμβουλίου δημοτικής κοινότητας ή προέδρου δημοτικής κοινότητας.

Στην περίπτωση που το συμβούλιο πρέπει να λάβει απόφαση βάσει της παρ. 2 του άρθρου 79 του ν. 3463/2006, δηλαδή με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, στο συνολικό αριθμό των μελών προσμετράται και ο πρόεδρος του συμβουλίου δημοτικής κοινότητας, οπότε επί των (30) συνολικά συμβούλων⁸⁹, συνεχίζοντας το παράδειγμά μας, απαιτούνται τουλάχιστον δέκα έξι (16) ψήφοι υπέρ ή κατά⁹⁰.

20

5. Ειδική συνεδρίαση λογοδοσίας της δημοτικής αρχής

Εκτός από τη συνεδρίαση η οποία πραγματοποιείται υποχρεωτικά τουλάχιστον μία φορά τον μήνα με αντικείμενο τις τρέχουσες υποθέσεις του δήμου, το δημοτικό συμβούλιο συγκαλείται υποχρεωτικά κάθε δύο (2) μήνες⁹¹ σε ειδική συνεδρίαση κατά την οποία η δημοτική αρχή λογοδοτεί για το έργο και τη δράση της⁹².

⁸⁸ Και σε αυτήν την περίπτωση, η απόφαση μπορεί να ληφθεί και με δεκατρείς (13) θετικές έναντι δεκατριών (13) αρνητικών ψήφων, οπότε επικρατεί η άποψη υπέρ της οποίας τάσσεται ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου.

⁸⁹ Με την επιφύλαξη ύπαρξης ισοψηφίας, οπότε επικρατεί η ψήφος του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου.

⁹⁰ Επίσης, στην περίπτωση κήρυξης, κατά την παρ. 1 του άρθρου 212 του ν.3463/2006, απαλλοτρίωσης ή σύστασης δουλείας ακινήτου που βρίσκεται στη διοικητική περιφέρεια δημοτικής κοινότητας δήμου, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, η ψήφος του προέδρου της αντίστοιχης δημοτικής κοινότητας προσμετράται τόσο για τον σχηματισμό της απόλυτης πλειοψηφίας όσο και για τη λήψη της απόφασης (ΣτΕ [1952/ 2016](#)).

⁹¹ Άρθρο 67Α του ν.3852/2010.

Στη συνεδρίαση αυτή, η οποία είναι δημόσια⁹³, συζητούνται έως δέκα (10) θέματα τα οποία τίθενται από τους δημοτικούς συμβούλους⁹⁴ και επιπλέον έως δύο (2) θέματα τα οποία τίθενται από τους προέδρους συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων καθώς και τους προέδρους δημοτικών κοινοτήτων, και στα οποία απαντάει εκπρόσωπος της δημοτικής αρχής.

Η παράλειψη σύγκλησης της διμηνιαίας αυτής συνεδρίασης, ακόμα και στην περίπτωση που δεν έχουν προταθεί θέματα από τους δημοτικούς συμβούλους ή τους προέδρους δημοτικών κοινοτήτων ή προέδρους συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων, για λόγους που δεν άπτονται ανωτέρας βίας, αποτελεί σοβαρή παράβαση καθήκοντος του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Στην περίπτωση που το συμβούλιο δε συγκληθεί από τον πρόεδρο, η ειδική συνεδρίαση μπορεί να πραγματοποιηθεί κατόπιν πρόσκλησης του δημάρχου, της δημοτικής επιτροπής ή του ενός τρίτου⁹⁵ (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του⁹⁶.

Η ειδική συνεδρίαση λογοδοσίας της δημοτικής αρχής, λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα της, μπορεί να λάβει χώρα είτε δια ζώσης, είτε δια ζώσης και ταυτόχρονα με τηλεδιάσκεψη στην περίπτωση που κάποια μέλη του δημοτικού συμβουλίου δεν μπορούν να παρευρίσκονται με φυσική παρουσία⁹⁷.

Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου προσκαλεί καταρχήν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τους δημοτικούς συμβούλους, τους προέδρους συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων καθώς και τους προέδρους δημοτικών κοινοτήτων, δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν τη συνεδρίαση, για την ημερομηνία, και τον τόπο όπου αυτή θα πραγματοποιηθεί. Η πρόσκληση αναρτάται αυθημερόν στην ιστοσελίδα του δήμου. Ταυτόχρονα, ορίζει την τρίτη

Η χρονική περίοδος των δύο (2) μηνών εντός της οποίας θα πρέπει να πραγματοποιηθεί η συνεδρίαση λογίζεται ημερολογιακά, ανά δίμηνο του έτους (δηλ. Ιανουάριο-Φεβρουάριο, Μάρτιο-Απρίλιο, Μάιο-Ιούνιο, Ιούλιο-Αύγουστο, Σεπτέμβριο - Οκτώβριο, Νοέμβριο - Δεκέμβριο).

⁹² Σημειώνεται ότι παραμένει σε ισχύ το άρθρο 217 του ν.3463/2006, αναφορικά με τον απολογισμό πεπραγμένων της δημοτικής αρχής.

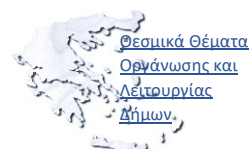
⁹³ Όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση, η ειδική αυτή συνεδρίαση είναι δημόσια εκτός αν ληφθεί απόφαση με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών του, η οποία αιτιολογείται ειδικά και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση ότι η συνεδρίαση πρέπει να διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών.

⁹⁴ Συμπεριλαμβανομένων, εννοείται, και όσων έχουν ανεξαρτητοποιηθεί ή διαγραφεί από τις παρατάξεις τους, και οι οποίοι λογίζονται ως δημοτικοί σύμβουλοι της μειοψηφίας του δημοτικού συμβουλίου.

⁹⁵ Για τη σύγκληση κατόπιν αιτήματος του ενός τρίτου (1/3) των μελών του συμβουλίου, εφαρμογή έχουν τα διαλαμβανόμενα στην οικεία ενότητα του Κεφαλαίου Α΄ της παρούσας εγκυκλίου.

⁹⁶ Άρθρο 67Α, παρ. 7 του ν.3852/2010, σε συνδυασμό με το άρθρο 67, παρ. 2α του ίδιου νόμου.

⁹⁷ Δεν ενδείκνυται επομένως στην περίπτωση αυτή η διεξαγωγή της συνεδρίασης αποκλειστικά με τηλεδιάσκεψη. Επίσης, δεν ενδείκνυται η διεξαγωγή της δια περιφοράς, καθώς στη δια περιφοράς συνεδρίαση δεν υπάρχει η δυνατότητα συζήτησης και ανταλλαγής απόψεων.

ημέρα πριν την ημέρα διεξαγωγής της ως καταληκτική ημερομηνία μέχρι την οποία οι ανωτέρω μπορούν να υποβάλλουν ένα θέμα ο καθένας προς συζήτηση.

Ακολούθως, αφού παρέλθει η προθεσμία⁹⁸ κατά την οποία δύναται να προταθούν θέματα προς συζήτηση, ο πρόεδρος ενημερώνει τον δήμαρχο για τα θέματα που έχουν κατατεθεί προς συζήτηση για τη συνεδρίαση.

Κατά την έναρξη της συνεδρίασης, στην περίπτωση που έχουν υποβληθεί συνολικά πάνω από δέκα (10) θέματα από δημοτικούς συμβούλους και πάνω από δύο (2) θέματα από προέδρους δημοτικών κοινοτήτων, διενεργείται δημόσια κλήρωση από το προεδρείο από την οποία προκύπτουν τα θέματα που θα εγγραφούν τελικά στην ημερήσια διάταξη και θα συζητηθούν⁹⁹. Από τα θέματα της κλήρωσης, μέχρι τρία (3) θέματα πρέπει να αποτελούν πρόταση των δημοτικών συμβούλων της πλειοψηφίας¹⁰⁰. Στην περίπτωση που έχουν υποβληθεί συνολικά κάτω από δέκα (10) θέματα από τους δημοτικούς συμβούλους εγγράφονται στην ημερήσια διάταξη και συζητούνται, ανεξαρτήτως εάν έχουν υποβληθεί από συμβούλους της μειοψηφίας ή της πλειοψηφίας του δημοτικού συμβουλίου.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, η παρουσία του δημάρχου, του αρμόδιου αντιδημάρχου, του εντεταλμένου συμβούλου ή του προέδρου νομικού προσώπου είναι υποχρεωτική, εφόσον έχει εγγραφεί θέμα της αρμοδιότητάς τους στην ημερήσια διάταξη. Σε περίπτωση που ο δήμαρχος κωλύεται να παρευρεθεί, ορίζει είτε τον αρμόδιο είτε άλλον αντιδήμαρχο ή εντεταλμένο σύμβουλο για να συμμετάσχει στη συζήτηση του εν λόγω θέματος.

Σημειώνεται ότι:

- κατά τη συνεδρίαση αυτή απαγορεύεται η συζήτηση οποιουδήποτε άλλου θέματος,
- κατά τη συνεδρίαση αυτή δε λαμβάνονται αποφάσεις,

⁹⁸ Έστω για παράδειγμα ότι ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου προσκαλεί τους δημοτικούς συμβούλους με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μέχρι 11 Φεβρουαρίου 2024 ενημερώνοντας ότι η ειδική συνεδρίαση λογοδοσίας της δημοτικής αρχής θα διεξαχθεί στις 22 Φεβρουαρίου 2024 και, ως εκ τούτου, οι δημοτικοί σύμβουλοι που το επιθυμούν μπορούν να θέσουν θέματα προς συζήτηση έως και τις 18 Φεβρουαρίου 2024. Στην περίπτωση, ωστόσο, που τα θέματα που έχουν προταθεί από τους δημοτικούς συμβούλους υπερβαίνουν τα δέκα (10) ή αυτά που έχουν προταθεί από τους προέδρους δημοτικών κοινοτήτων υπερβαίνουν τα δύο (2), τα θέματα που θα εγγραφούν τελικά στην ημερήσια διάταξη και θα συζητηθούν θα προκύψουν μετά από δημόσια κλήρωση που θα πραγματοποιήσει το προεδρείο κατά την έναρξη της συνεδρίασης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 67Α του ν. 3852/2010.

⁹⁹ Αναφορικά με την εκ νέου συζήτηση θέματος το οποίο έχει συζητηθεί, ισχύει αναλογικά το άρθρο 67, παρ. 2β του ν. 3852/2010. Μπορεί επομένως θέμα το οποίο έχει συζητηθεί μία φορά να ξανασυζητηθεί άπαξ, στην περίπτωση αυτή όμως θα πρέπει απαραίτητως να συνοδεύεται με νεότερα στοιχεία που καθιστούν αναγκαία την εκ νέου συζήτηση του θέματος. Σε αντίθετη περίπτωση, ο πρόεδρος δεν υποχρεούται να το συμπεριλάβει στην ημερήσια διάταξη.

¹⁰⁰ Αν έχουν προταθεί περισσότερα από τρία (3) θέματα από τους συμβούλους της πλειοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

- για την έναρξη και διεξαγωγή της ειδικής αυτής συνεδρίασης δεν είναι απαραίτητο να συντρέχει η απαιτούμενη απαρτία, όπως αυτή προσδιορίζεται στο άρθρο 67, παρ. 10 του ν. 3852/2010.

Για τη διεξαγωγή της συνεδρίασης τηρούνται πρακτικά. Το δημοτικό συμβούλιο με τον κανονισμό λειτουργίας του δύναται να ρυθμίζει λεπτομερειακά κάθε θέμα¹⁰¹ σχετικό με τη διεξαγωγή της συζήτησης και γενικότερα της συνεδρίασης αυτής.

6. Κατεπείγοντα θέματα

Όταν ανακύπτουν θέματα που έχουν κατεπείγοντα χαρακτήρα, για τα οποία το δημοτικό συμβούλιο πρέπει να λάβει άμεσα απόφαση, δίνονται από τον νομοθέτη οι εξής δυνατότητες:

α) Μπορεί να παρακάμπτεται η υποχρέωση για την γνωστοποίηση της πρόσκλησης τουλάχιστον τρεις (3) ημέρες πριν τη συνεδρίαση και η πρόσκληση να αποστέλλεται ακόμα και την ημέρα της συνεδρίασης, η οποία διεξάγεται κατεπειγόντως με οποιοδήποτε τρόπο.

β) Ακόμη κι αν έχει καταρτιστεί η ημερήσια διάταξη και έχει σταλεί η πρόσκληση¹⁰², μπορεί να συζητούνται θέματα και εκτός ημερησίας διάταξης¹⁰³.

Για κάθε μία από τις ανωτέρω περιπτώσεις επισημαίνονται ειδικότερα τα εξής:

23

6.1. Κατεπείγουσα συνεδρίαση

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση μπορεί να γνωστοποιείται ακόμα και την ημέρα της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή, η πρόσκληση πρέπει να αναγράφει για ποιο λόγο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα και να περιλαμβάνει **μόνο θέματα που κρίνεται πραγματικά και αντικειμενικά ότι δεν χωρούν αναβολή**. Ο χαρακτηρισμός και η αιτιολογία των θεμάτων της ημερησίας διάταξης ως κατεπειγόντων επαφίεται, καταρχήν, στην κρίση του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου ο οποίος απευθύνει την πρόσκληση και καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, όμως το δημοτικό συμβούλιο είναι αυτό που τελικά θα αποφανθεί, κατόπιν σχετικής συζήτησης κατά την έναρξη της συνεδρίασης, για το κατεπείγον ή μη της πρόσκλησης στο σύνολό της. Αν το δημοτικό

¹⁰¹ Μπορεί να υπάρχει π.χ. δυνατότητα δευτερολογίας για κάποιο συγκεκριμένο θέμα ή να τεθούν συγκεκριμένοι χρονικοί περιορισμοί στη συζήτηση.

¹⁰² Είτε για τακτική είτε για κατεπείγουσα συνεδρίαση.

¹⁰³ Άρθρο 67, παρ. 7 του ν.3852/2010.

συμβούλιο κρίνει ότι τα θέματα που περιλαμβάνονται στην πρόσκληση δεν πρέπει να συζητηθούν με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, η συζήτησή τους αναβάλλεται.

Το δημοτικό συμβούλιο, επομένως, λαμβάνει δύο αποφάσεις:

- αν τα θέματα που εισάγονται για συζήτηση δικαιολογούν την κατεπείγουσα πρόσκληση - συνεδρίαση¹⁰⁴,
- αν κρίνει ότι τα θέματα της πρόσκλησης είναι πράγματι κατεπείγοντα, προχωρά στη συζήτησή τους και λαμβάνει απόφαση επί των συγκεκριμένων θεμάτων¹⁰⁵.

Περαιτέρω, στις περιπτώσεις που κατά την κρίση, καταρχήν, του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, ανακύπτουν θέματα κατεπείγοντος χαρακτήρα, για τα οποία είναι αναγκαία η άμεση λήψη απόφασης και βάσιμα πιθανολογείται κίνδυνος εκ της αναβολής¹⁰⁶, η κατεπείγουσα συνεδρίαση μπορεί να διεξαχθεί δια περιφοράς.

Δια περιφοράς συνεδρίαση

Για την πραγματοποίηση της δια περιφοράς συνεδρίασης, ο πρόεδρος αποστέλλει κατεπείγουσα πρόσκληση, στην οποία παρατίθεται ο λόγος για τον οποίο είναι αναγκαία η άμεση λήψη απόφασης, η αναβολή της οποίας πιθανόν να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα του δήμου. Στην πρόσκληση, αντί τόπου, αναφέρεται ότι η συνεδρίαση θα πραγματοποιηθεί δια περιφοράς και προσδιορίζεται η διαδικασία διεξαγωγής της (με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή γραπτό μήνυμα κινητής τηλεφωνίας, τηλεφωνικώς, κ.λπ.), καθώς και το χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι σύμβουλοι μπορεί να αποστέλλουν τις απόψεις τους και την ψήφο τους επί της πρότασης που τίθεται σε ψηφοφορία.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στην περίπτωση κατεπείγουσας πρόσκλησης, το δημοτικό συμβούλιο είναι αυτό που τελικά θα αποφανθεί, με απόφασή του η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του κατά την έναρξη της δια περιφοράς συνεδρίασης, για το κατεπείγον ή μη της πρόσκλησης στο σύνολό της. Αν το δημοτικό συμβούλιο κρίνει ότι τα θέματα που περιλαμβάνονται στην πρόσκληση της δια περιφοράς

¹⁰⁴ Η απόφαση αυτή λαμβάνεται από το δημοτικό συμβούλιο, με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

¹⁰⁵ Η απόφαση επί των συγκεκριμένων θεμάτων λαμβάνεται, με την πλειοψηφία που απαιτείται για κάθε ιδιαίτερο θέμα.

¹⁰⁶ Άρθρο 67, παρ. 5 του ν.3852/2010. Δεν είναι, επομένως, δυνατή η πρόσκληση σε τακτική συνεδρίαση, με την τήρηση της τριήμερης, τουλάχιστον, προθεσμίας για τη γνωστοποίηση της πρόσκλησης.

συνεδρίασης δεν πρέπει να συζητηθούν με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, η συζήτησή τους αναβάλλεται.

Αν το δημοτικό συμβούλιο, αντιθέτως, αποφανθεί ότι η πρόσκληση είναι πράγματι κατεπείγουσα, προχωρά στη δια περιφοράς συνεδρίαση. Στην περίπτωση αυτή, για να είναι νόμιμη η συνεδρίαση και να ληφθούν έγκυρες αποφάσεις, προϋπόθεση είναι η συμμετοχή των δύο τρίτων $(2/3)^{107}$ των μελών του συμβουλίου. Η δια περιφοράς συνεδρίαση διαφοροποιείται¹⁰⁸ επομένως από τους άλλους τρόπους συνεδριάσεων για τη νομιμότητα των οποίων προϋπόθεση αποτελεί ο σχηματισμός της απαιτούμενης απαρτίας στην αρχή της συνεδρίασης¹⁰⁹. Η προϋπόθεση, εξάλλου, της αυξημένης συμμετοχής τουλάχιστον των δύο τρίτων $(2/3)$ των μελών και όχι απλά του αριθμού της απαρτίας¹¹⁰, σκοπό έχει την επίτευξη ευρείας συναίνεσης μεταξύ των συμβούλων για τον συγκεκριμένο τρόπο συνεδρίασης που αποκλίνει από τον κανόνα της διάσκεψης των συμβούλων εκ του σύνεγγυς ή μέσω ηλεκτρονικών μέσων. Η απαιτούμενη συμμετοχή θεωρείται ότι εξασφαλίζεται εάν, έστω και σε ένα θέμα της ημερήσιας διάταξης, ψηφίσουν συνολικά τουλάχιστον τα δύο τρίτα $(2/3)$ των μελών του δημοτικού συμβουλίου, αν δηλαδή δώσουν αρνητική, θετική ή λευκή ψήφο ή αν έστω δηλώσουν ότι απέχουν από την ψηφοφορία.

25

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται με την ανωτέρω διαδικασία ανακοινώνονται από τον πρόεδρο στην πρώτη μετά τη λήψη της απόφασης τακτική συνεδρίαση.

6.2. Συζήτηση θεμάτων εκτός ημερησίας διάταξης

Κατ' εξαίρεση, υπάρχει η δυνατότητα να συζητούνται θέματα εκτός ημερησίας διάταξης, εφόσον είναι κατεπείγοντα και πρέπει να τεθούν στο δημοτικό συμβούλιο, μετά από πρόταση - εισήγηση **αποκλειστικά του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου ή του δημάρχου.**

¹⁰⁷ Αν κατά τον υπολογισμό των δύο τρίτων $(2/3)$ προκύπτει στο πηλίκο δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός πρέπει να στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα, εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του μισού.

¹⁰⁸ Η δια περιφοράς συνεδρίαση αποτελεί ιδιαίτερο τρόπο διεξαγωγής συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου, και, επομένως, δεν μπορεί να λαμβάνει χώρα παράλληλα με δια ζώσης συνεδρίαση ή συνεδρίαση μέσω τηλεδιάσκεψης.

¹⁰⁹ Άρθρο 96, παρ. 2 του ν.3463/2006.

¹¹⁰ Για το λόγο αυτό, δεν έχει εφαρμογή, στην περίπτωση που η **τρίτη πρόσκληση αφορά δια περιφοράς συνεδρίαση**, η πρόβλεψη της παρ. 3 του άρθρου 96 του ν.3463/2006, σύμφωνα με την οποία «αν μετά από δύο συνεχείς προσκλήσεις το συμβούλιο δεν έχει απαρτία, συνεδριάζει ύστερα από τρίτη πρόσκληση και λαμβάνει αποφάσεις μόνο για τα θέματα που είχαν εγγραφεί στην αρχική ημερήσια διάταξη, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το ένα τρίτο $(1/3)$ τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του».

Επισημαίνεται ότι η συζήτηση θέματος στο δημοτικό συμβούλιο εκτός ημερησίας διάταξης κατά τη διαδικασία της παρ. 7 του άρθρου 67 του ν.3852/2010, πρέπει να **αιτιολογείται ειδικώς** ως προς τον κατεπείγοντα χαρακτήρα του θέματος¹¹¹. Η πρόταση, επομένως, για το χαρακτηρισμό ενός θέματος ως κατεπείγοντος, δεν πρέπει να περιορίζεται σε μια γενικόλογη αναφορά ορισμένων στοιχείων, αλλά απαιτείται η παράθεση συγκεκριμένων περιστατικών ή άλλων δεδομένων, τα οποία επιτρέπουν στα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, χωρίς συζήτηση, να σχηματίζουν ολοκληρωμένη κρίση αναφορικά με το αν ένα θέμα το οποίο δεν αναγράφεται στην ημερήσια διάταξη, είναι πράγματι κατεπείγον και πρέπει να συζητηθεί κατά παρέκκλιση της πάγιας διαδικασίας.

Στην περίπτωση που τίθενται θέματα εκτός ημερησίας διάταξης, το δημοτικό συμβούλιο αποφαινεται χωρίς συζήτηση για το κατεπείγον ή όχι των θεμάτων. Εάν κρίνει ότι τα θέματα είναι πράγματι κατεπείγοντα, προχωρά στη συζήτησή τους πριν από αυτά που είναι ήδη εγγεγραμμένα στην ημερήσια διάταξη. Το δημοτικό συμβούλιο καλείται, επομένως, και στην περίπτωση αυτή, ακριβώς όπως και στην περίπτωση της κατεπείγουσας συνεδρίασης, να λάβει δύο (2) αποφάσεις:

- εάν ένα ή περισσότερα θέματα που εισάγονται για συζήτηση εκτός ημερησίας διάταξης είναι πράγματι κατεπείγοντα¹¹²,
- εφόσον κρίνει ότι ένα θέμα είναι πράγματι κατεπείγον, αποφασίζει επί αυτού¹¹³. Αν κρίνει ότι κάποιο θέμα δεν είναι κατεπείγον, αναβάλλει τη συζήτησή του προκειμένου αυτό να τεθεί σε ημερήσια διάταξη τακτικής συνεδρίασης.

Σημειώνεται ότι θέματα που δεν περιλαμβάνονται στην ημερησία διάταξη, εφόσον είναι κατεπείγοντα, μπορεί να συζητούνται όχι μόνο κατά τη διεξαγωγή τακτικής συνεδρίασης, αλλά επίσης και σε περίπτωση κατεπείγουσας συνεδρίασης¹¹⁴. Δεν είναι, ωστόσο, δυνατόν να συζητούνται στο πλαίσιο ειδικής συνεδρίασης (στις περιπτώσεις που αυτή προβλέπεται από το νόμο), της οποίας η ημερήσια διάταξη περιλαμβάνει αποκλειστικά ένα θέμα¹¹⁵.

¹¹¹ ΣτΕ [2301/2018](#).

¹¹² Η απόφαση αυτή λαμβάνεται από το δημοτικό συμβούλιο, με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

¹¹³ Η απόφαση επί των συγκεκριμένων θεμάτων που συζητούνται εκτός ημερησίας διάταξης λαμβάνεται, με την πλειοψηφία που απαιτείται κάθε φορά.

¹¹⁴ Θέματα εκτός ημερησίας διάταξης μπορεί, επομένως, να συζητούνται και στη δια περιφοράς συνεδρίαση, με την τήρηση της προβλεπόμενης διαδικασίας.

¹¹⁵ Θέματα εκτός ημερησίας διάταξης μπορεί να τεθούν προς συζήτηση, και στην περίπτωση που η συνεδρίαση πραγματοποιείται κατόπιν αιτήματος του 1/3 των συμβούλων, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στη σχετική ενότητα.

7. Τηλεδιάσκεψη - Μεικτή συνεδρίαση

Η συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου μέσω τηλεδιάσκεψης λαμβάνει χώρα με κάθε πρόσφορο μέσο ηλεκτρονικών επικοινωνιών¹¹⁶. Σε ορισμένες, εξάλλου, περιπτώσεις, παράλληλα με τη διεξαγωγή δια ζώσης συνεδρίασης, δημοτικοί σύμβουλοι μπορεί να λαμβάνουν μέρος σε αυτή με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, οπότε πραγματοποιείται μεικτή συνεδρίαση (δια ζώσης και ταυτόχρονα με τηλεδιάσκεψη).

Στην πρόσκληση σε τηλεδιάσκεψη η οποία αποστέλλεται στους δημοτικούς συμβούλους, καθορίζεται το μέσο με το οποίο αυτή θα πραγματοποιηθεί. Στην περίπτωση μεικτής συνεδρίασης αντίστοιχα, ορίζεται επιπρόσθετα προθεσμία εντός της οποίας ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου θα πρέπει να ενημερωθεί αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο επιθυμεί κάθε σύμβουλος να συμμετέχει σε αυτή, δηλαδή με φυσική παρουσία ή με ηλεκτρονικά μέσα.

Τα θέματα που ρυθμίζουν τη σύγκληση, την απαρτία, τον τρόπο λήψης των αποφάσεων και γενικότερα τη λειτουργία του δημοτικού συμβουλίου όταν αυτό συνεδριάζει μέσω τηλεδιάσκεψης ή με μεικτό τρόπο, ακολουθούν το ίδιο κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη δια ζώσης συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου.

Για τη συνεδρίαση των συλλογικών οργάνων με τηλεδιάσκεψη είναι σε ισχύ η κοινή υπουργική απόφαση υπ' αρ. 429/12.03.2020 «Αντικατάσταση της υπ' αριθμ. ΔΙΑΔΠ/Α/7841/19.04.2005 κοινής Υπουργικής απόφασης (Β' 539)» (Β' 850), όπως τροποποιήθηκε με την υπό στοιχεία ΔΙΔΑΔ/Φ.37 Α.1/27/οικ.9413/06.05.2020 (Β' 1704) όμοια. Με την προαναφερθείσα απόφαση, ρυθμίζονται θέματα, όπως τα μέσα με τα οποία αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί, οι τεχνικές προδιαγραφές των χρησιμοποιούμενων ηλεκτρονικών μέσων¹¹⁷, η ταυτοποίηση των προσώπων που μετέχουν στη διαδικασία, η πιστοποίηση της απαρτίας, η τήρηση των πρακτικών κ.ά.

¹¹⁶ Για παράδειγμα, μπορεί να λάβει χώρα με εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης με δυνατότητα βιντεοκλήσης, skype, κ.λπ.). Στην περίπτωση, ωστόσο, χρήσης της υπηρεσίας e-presence (www.epresence.gov.gr), εφαρμογή έχει η κοινή υπουργική απόφαση υπ' αρ. 429/12.03.2020 (Β' 850), όπως τροποποιήθηκε με την όμοια υπό στοιχεία ΔΙΔΑΔ/Φ.37 Α.1/27/οικ.9413/06.05.2020 (Β' 1704), καθώς και η υπ' αρ. 1822/16.03.2020 (Α.Δ.Α.: [ΨΕΚ946ΜΤΛΠ-004](#)) εγκύκλιος του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

¹¹⁷ Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 2 της απόφασης αυτής, η συμμετοχή των μελών στη τηλεδιάσκεψη γίνεται μέσω διαδικασίας ταυτοποίησης με χρήση ηλεκτρονικών ή άλλων μέσων, τα οποία διασφαλίζουν την πιστοποίηση της ταυτότητας των συμμετεχόντων. Το Έργο Δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» διασφαλίζει την ασφάλεια της ηλεκτρονικής διακίνησης των πληροφοριών (φωνής, δεδομένων, εικόνας), μέσω του ελέγχου της ταυτότητας των συμμετεχόντων (αυθεντικοποίηση), της εξουσιοδοτημένης πρόσβασης (εξουσιοδότηση συμμετεχόντος), της

8. Απευθείας μετάδοση συνεδριάσεων

Η απευθείας μετάδοση των συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου είναι θεμιτή, προκειμένου να παρέχεται η δυνατότητα της μέγιστης δημοσιότητας στο πλαίσιο της αρχής της διαφάνειας, εφόσον έχει ληφθεί από αυτό προηγούμενη σχετική απόφαση, ενημερωθούν όλοι οι παριστάμενοι και τηρείται η εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα¹¹⁸.

9. Πρακτικά συνεδριάσεων

9.1. Τήρηση πρακτικών¹¹⁹

Πρακτικό είναι η **συνοπτική** έκθεση της συζήτησης που έλαβε χώρα, είτε για τα θέματα ημερησίας διάταξης είτε για τα εκτός αυτής, καθώς και των σχετικών αποφάσεων που ελήφθησαν. Τα πρακτικά του δημοτικού συμβουλίου αποτελούν διοικητικά έγγραφα¹²⁰. Ως δημόσια έγγραφα έχουν πλήρη αποδεικτική ισχύ αναφορικά με τα γεγονότα που συνέβησαν στη διάρκεια της συνεδρίασης, ενώ αμφισβήτηση των διαλαμβανομένων σε αυτά χωρεί μόνο με προσβολή τους ως πλαστά ενώπιον της δικαιοσύνης¹²¹.

Τα πρακτικά τηρούνται με ευθύνη του γραμματέα¹²² του δημοτικού συμβουλίου και του οριζόμενου για τον ανωτέρω σκοπό δημοτικού υπαλλήλου. Η μη τήρηση των πρακτικών

προστασίας των πληροφοριών από μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση (εμπιστευτικότητα) και της μη τροποποίησης των πληροφοριών (ακεραιότητα της πληροφορίας). Οι προδιαγραφές και κανόνες ασφάλειας της ηλεκτρονικής διακίνησης πληροφοριών του «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» πρέπει να τηρούνται και από τα άλλα δίκτυα που προσφέρουν ανάλογες υπηρεσίες, στο πλαίσιο και της πολιτικής του κάθε φορέα. Επίσης, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 3 της ίδιας απόφασης, η συνεδρίαση των συλλογικών οργάνων των φορέων του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα με τηλεδιάσκεψη μπορεί να γίνεται και με χρήση της υπηρεσίας τηλεδιάσκεψης ePresence.gov.gr.

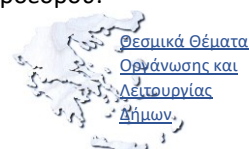
¹¹⁸ Όπως ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός αριθ. 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) καθώς και ο ν.4624/2019 ([Α' 137](#)).

¹¹⁹ Άρθρα 97 του ν.3463/2006 και 41 του π.δ. 28/2015 ([Α' 34](#)).

¹²⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν. 2690/1999 ([Α' 45](#)): «Ως διοικητικά έγγραφα νοούνται όσα συντάσσονται από τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιες οδηγίες, απαντήσεις της Διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις.».

¹²¹ Άρθρα 438 και 460 του ΚπολΔ. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 438ΚΠολΔ., «έγγραφα που έχουν συνταχθεί κατά τους νόμιμους τύπους από δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό ή πρόσωπο που ασκεί δημόσια υπηρεσία ή λειτουργία αποτελούν πλήρη. Απόδειξη για όλους ως προς όσα βεβαιώνονται στο έγγραφο ότι έγιναν από το πρόσωπο που συνέταξε το έγγραφο ή ότι έγιναν ενώπιόν του, αν το πρόσωπο αυτό είναι καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιο να κάνει αυτή τη βεβαίωση. Ανταπόδειξη επιτρέπεται μόνον με προσβολή του εγγράφου ως πλαστού. Την ίδια ισχύ έχουν και τα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα των παρ. 3 και 6 του άρθρου 13 του νόμου για την Ψηφιακή Διακυβέρνηση».

¹²² Σε περίπτωση απουσίας του γραμματέα, τα πρακτικά τηρούνται με ευθύνη του προέδρου.

σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία, συνιστά πειθαρχικό αδίκημα για τον πρόεδρο και τον γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου.

9.2. Απομαγνητοφωνημένα πρακτικά

Τα **επίσημα πρακτικά** των συνεδριάσεων καταρτίζονται με τη βοήθεια μαγνητοφωνικής συσκευής, βίντεο ή με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο ηλεκτρονικό μέσο¹²³. Τα απομαγνητοφωνημένα ή απομαγνητοσκοπημένα κείμενα μεταφέρονται στη συνέχεια σε φύλλα χαρτιού, τα οποία αριθμεί και μονογράφει ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου. Στο τέλος κάθε έτους τα πρακτικά αυτά βιβλιοδετούνται (**βιβλίο πρακτικών**) με ευθύνη του προέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου.

Στην περίπτωση που σε κάποια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου δεν είναι δυνατή η χρήση μαγνητοφωνικής συσκευής ή «βίντεο», είναι δυνατό να τηρούνται **πρόχειρα πρακτικά**. Τα πρακτικά αυτά αντιγράφονται σε φύλλα χαρτιού που έχουν τη μονογραφή του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Τα φύλλα παίρνουν αρίθμηση που αποτελεί συνέχεια της αρίθμησης των απομαγνητοφωνημένων ή απομαγνητοσκοπημένων κειμένων και βιβλιοδετούνται μαζί με τα κείμενα αυτά.

Σημειώνεται ότι, στην περίπτωση διεξαγωγής δια περιφοράς συνεδρίασης, τηρούνται μόνο πρόχειρα πρακτικά, όπου αναγράφονται απαραίτητα η εισήγηση επί του θέματος, τυχόν απόψεις που έχουν αποσταλεί εγγράφως και οι καταμετρηθείσες ψήφοι.

29

9.3. Πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά

Παράλληλα με τα επίσημα απομαγνητοφωνημένα πρακτικά, σε κάθε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, ο δημοτικός υπάλληλος που έχει οριστεί για τον σκοπό αυτό, κρατά και **πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά**.

9.4. Υπογραφή και περιεχόμενο των πρακτικών

Τα πρακτικά του δημοτικού συμβουλίου, είτε πρόκειται για τα επίσημα απομαγνητοφωνημένα κείμενα είτε για τα πρόχειρα πρακτικά που τηρούνται σε περίπτωση μη

¹²³ Σε περίπτωση πραγματοποίησης συνεδρίασης με τηλεδιάσκεψη, μπορεί να γίνεται ηλεκτρονική καταγραφή αυτής, με αποκλειστική ευθύνη του φορέα, προκειμένου να διευκολυνθεί η τήρηση πρακτικών. Σχετ. η κοινή υπουργική απόφαση αριθ. 429/12.03.2020, όπως τροποποιήθηκε με την όμοια αριθ. ΔΙΔΑΔ/Φ.37Α.1/27/οικ.9413/06.05.2020.

χρήσης ηλεκτρονικής συσκευής είτε για τα πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά, υπογράφονται από όλα τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου που μετέχουν στη συνεδρίαση. Όταν ένας σύμβουλος αρνείται να υπογράψει, η άρνηση και η αιτία της αναφέρονται στα πρακτικά. Η μη υπογραφή των πρακτικών, ωστόσο, δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης που βασίζεται σε αυτά.

Στην περίπτωση που ένα μέλος συμμετέχει στη συνεδρίαση μέσω τηλεδιάσκεψης μπορεί να του αποστέλλεται το πρακτικό με συστημένη επιστολή, προκειμένου να το υπογράψει¹²⁴. Επισημαίνεται ότι η υπογραφή πρακτικών με τη μορφή επικυρωτικής απόφασης σε επόμενη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου δεν αποτελεί αποδεκτό τρόπο, καθώς η σύνθεση του συμβουλίου μπορεί να διαφέρει κάθε φορά.

Τα πρακτικά κάθε συνεδρίασης λαμβάνουν ιδιαίτερο αύξοντα αριθμό, ο οποίος αντιστοιχεί στην πρόσκληση που έχει εκδοθεί για τη σύγκληση της ίδιας συνεδρίασης με διακεκριμένη αρίθμηση κατ' έτος. Επισημαίνεται ότι πρακτικό τηρείται, και στην περίπτωση ματαίωσης της συνεδρίασης¹²⁵, οπότε το πρακτικό βεβαιώνει το γεγονός της ματαίωσης.

Δεδομένου ότι πρόκειται για δημόσια έγγραφα, τα οποία αποδεικνύουν σε οποιονδήποτε τα γεγονότα που έλαβαν χώρα στη διάρκεια της συνεδρίασης, πρέπει στα πρακτικά να αναγράφονται¹²⁶ (βλ. Παράρτημα Α'):

- ✓ ο αριθμός και η χρονολογία της πρόσκλησης στη συγκεκριμένη συνεδρίαση,
- ✓ ο τόπος και ο χρόνος της συνεδρίασης, καθώς και αν αυτή έγινε δημόσια ή κεκλεισμένων των θυρών,
- ✓ το όνομα του δημάρχου κι αν παρίσταται,
- ✓ τα ονόματα και η ιδιότητα των μελών που παρίστανται κατά την έναρξη της συνεδρίασης,
- ✓ τα ονοματεπώνυμα των απόντων μελών¹²⁷,
- ✓ η προσέλευση ή η αποχώρηση των μελών κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης,

¹²⁴ Άρθρο 2, παρ. 3 της κοινής υπουργικής απόφασης αριθ. 429/12.03.2020 «Αντικατάσταση της υπ' αριθμ. ΔΙΑΔΠ/Α/7841/19.04.2005 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 539)». Επίσης, μπορεί να αποστέλλονται μέσω ψηφιακά υπογεγραμμένου και κρυπτογραφημένου e-mail από το δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» (ή από άλλο αντίστοιχων προδιαγραφών δίκτυο) στα μέλη που συμμετείχαν και να κοινοποιούνται σε όλα τα υπόλοιπα μέλη για ενημέρωσή τους.

¹²⁵ Άρθρο 97, παρ. 4 του ν.3463/2006.

¹²⁶ Άρθρο 15, παρ. 4-6 του ν.2690/1999.

¹²⁷ Στην περίπτωση που δημοτικός σύμβουλος έχει τεθεί σε αργία, αναγράφεται ότι δεν κλήθηκε στη συνεδρίαση λόγω θέσης σε αργία, εκτός και εάν συντρέχει η περίπτωση κλήσης του αναπληρωματικού μέλους βάσει του άρθρου 40 παρ. 7 του ν. 4804/2021.

- ✓ τα θέματα που συζητήθηκαν, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων εκτός ημερησίας διάταξης, με συνοπτική αλλά περιεκτική αναφορά στο περιεχόμενό τους,
- ✓ οι προτάσεις και οι απόψεις που διατυπώθηκαν,
- ✓ η μορφή της ψηφοφορίας (φανερή ή μυστική),
- ✓ τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας (με αναλυτική καταγραφή των θετικών, αρνητικών ή λευκών ψήφων ή των περιπτώσεων αποχής από την ψηφοφορία),
- ✓ οι αποφάσεις που λήφθηκαν,
- ✓ οι γνώμες των μελών που μειοψήφησαν.

9.5. Πρόσβαση στα πρακτικά

Οποιοσδήποτε δημοτικός σύμβουλος μπορεί, με αίτησή του, να λάβει αντίγραφα των πρακτικών ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων, είτε συμμετείχε είτε όχι στη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου.

Περαιτέρω, **όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον** μπορεί να ζητεί αντίγραφα¹²⁸ συγκεκριμένων πρακτικών και αποφάσεων ή να λαμβάνει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων¹²⁹. Το επικαλούμενο «**ειδικό έννομο συμφέρον**» πρέπει να προσδιορίζεται με σαφήνεια σε σχετική έγγραφη αίτηση που ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στη δημοτική αρχή¹³⁰ και δεν αρκεί η αόριστη επίκληση ότι θα γίνει νόμιμη χρήση των αιτούμενων στοιχείων, χωρίς αναφορά του ειδικότερου λόγου που θεμελιώνει το αντίστοιχο έννομο συμφέρον.¹³¹ Η συνδρομή, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, του «ειδικού εννόμου συμφέροντος» εναπόκειται στην κρίση της αρμόδιας υπηρεσίας. Σε περίπτωση απόρριψης της σχετικής αίτησης, η τελευταία οφείλει να διατυπώνει εγγράφως και

¹²⁸ Υπενθυμίζεται ότι, με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014 ([Α' 74](#)), καταργήθηκε η υποχρέωση υποβολής επικυρωμένων αντιγράφων εγγράφων από τους ενδιαφερόμενους πολίτες σχεδόν για το σύνολο των συναλλαγών τους με τις υπηρεσίες. Επομένως, δεν είναι αναγκαία η επικύρωση αντιγράφου πρακτικού του δημοτικού συμβουλίου, προκειμένου αυτό να χορηγηθεί σε πολίτη που έχει ειδικό έννομο συμφέρον.

¹²⁹ Άρθρο 97, παρ. 7 του ν.3463/2006.

¹³⁰ Η έγγραφη αίτηση μπορεί να υποβάλλεται και ηλεκτρονικά στην υπηρεσία από την οποία ζητούνται τα αντίγραφα (ν. 2672/1998, [Α' 290](#)).

¹³¹ Στην αίτηση πρέπει να προσδιορίζεται κατά τρόπο συγκεκριμένο η ταυτότητα των αιτούμενων πρακτικών προς ευχερή αναζήτηση και ανεύρεσή τους. Η έγγραφη αίτηση κρίνεται ως προς τη νομιμότητά της κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του ν. 2690/1999, δηλαδή δεν πρέπει να είναι εμφανώς παράλογη, αόριστη, ακατάληπτη ή να επαναλαμβάνεται κατά τρόπο καταχρηστικό. Το **εμφανώς παράλογο ή ορισμένο ή ασαφές ή καταχρηστικό της σχετικής αίτησης εναπόκειται στην κρίση της αρμόδιας υπηρεσίας**, η οποία δύναται να αρνηθεί την ικανοποίηση του αιτήματος, καθώς το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα, επομένως, και στα πρακτικά, υπόκειται στην απαγόρευση καταχρηστικής άσκησής του, όπως αυτή υπαγορεύεται από την παρ. 3 του άρθρου 25 του Συντάγματος, αλλά και στους περιορισμούς του άρθρου 5 του ν. 2690/1999 και της ισχύουσας νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

αιτιολογημένα την άρνησή της να χορηγήσει τα ζητηθέντα πρακτικά¹³². Η απόφαση με την οποία απορρίπτεται το σχετικό αίτημα προσβάλλεται ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 227 του ν.3852/2010.

10. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου

10.1. Κατάρτιση απόφασης

Για κάθε θέμα της ημερησίας διάταξης χωριστά, καθώς και για αυτά που συζητήθηκαν εκτός ημερησίας διάταξης, εκδίδεται απόφαση¹³³. Ως απόφαση, επομένως, νοείται η διοικητική πράξη (βλ. Παράρτημα Β') που εκδίδεται με βάση την άποψη με την οποία τάχθηκε η πλειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου για ένα θέμα που συζητήθηκε. Κάθε απόφαση παίρνει ιδιαίτερο αριθμό και στην αρχή κάθε έτους ξεκινά νέα αρίθμηση των αποφάσεων¹³⁴.

Η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου συντάσσεται με βάση το αντίστοιχο πρακτικό¹³⁵. Η μη υπογραφή των πρακτικών από κάποιο δημοτικό σύμβουλο δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης. Περαιτέρω, όπως έχει ήδη επισημανθεί, η αμφισβήτηση των διαλαμβανόμενων στα πρακτικά μπορεί να γίνει μόνο στα δικαστήρια. Επομένως, δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής στον Επόπτη Ο.Τ.Α. σύμφωνα με το άρθρο 227 του ν. 3852/2010 η ακύρωση απόφασης με τον ισχυρισμό ότι αυτή έχει συνταχθεί με βάση τα διαλαμβανόμενα στο αντίστοιχο πρακτικό τα οποία δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

¹³² Σύμφωνα με την αριθ. 1/2017 Γνωμοδότηση της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών, σε περίπτωση άρνησης της διοίκησης να χορηγήσει αιτούμενα έγγραφα, ο πολίτης δικαιούται να προσφύγει στον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών για την έκδοση σχετικής παραγγελίας. Αν η αίτηση γίνει δεκτή, εκδίδεται σχετική παραγγελία του Εισαγγελέα η οποία έχει διφυή χαρακτήρα, ήτοι τόσο ιδιότυπης πράξης διοικητικού χαρακτήρα, όσο και δικαστικής διάταξης, προερχόμενη από δικαστικό λειτουργό ενεργούντα με τη συνταγματικά κατοχυρωμένη εν λόγω ιδιότητά του. Ως εκ τούτου, **πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να μην αποτελεί απλό διαβιβαστικό της σχετικής αίτησης, χωρίς τη ρητή έκφραση γνώμης του συντάκτη της. Εφόσον φέρει τα χαρακτηριστικά αυτά είναι δεσμευτική για τη δημόσια διοίκηση με την Αρχή όπου απευθύνεται να είναι υποχρεωμένη στη χορήγηση των ζητηθέντων αντιγράφων, έστω κι αν έχει διαφορετική άποψη.** Βλ. επίσης, Γνωμοδότηση ΝΣΚ [150/2012](#), 1/2005 ΕισΑΠ, εγκ. 6/2006ΑΠ κ.ά.

¹³³ Κατά την έκδοση απόφασης τηρείται η εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σχ. η αρ. 33/07.11.2023 απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

¹³⁴ Άρθρο 97, παρ. 4 του ν.3463/2006.

¹³⁵ Συγκεκριμένα, συντάσσεται συνήθως με βάση το πρόχειρο συνοπτικό πρακτικό, το οποίο και εκδίδεται άμεσα, χωρίς να αποκλείεται η κατάρτιση απόφασης να στηρίζεται και στα άλλα είδη πρακτικών του δημοτικού συμβουλίου (επίσημα απομαγνητοφωνημένα ή πρόχειρα πρακτικά).

Η συνταχθείσα απόφαση υπογράφεται από τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου και δημοσιεύεται σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία¹³⁶.

Μία απόφαση αποτελείται από το προοίμιο και το διατακτικό. Πριν από το προοίμιο, τίθεται ο τίτλος της υπηρεσίας, ο αριθμός και το θέμα της απόφασης. Περαιτέρω, καθένα από αυτά τα δύο μέρη εμπεριέχει τα εξής στοιχεία:

I. Προοίμιο

- ✓ τον αριθμό και τη χρονολογία της πρόσκλησης,
 - ✓ τον τρόπο, τον τόπο και τον χρόνο της συνεδρίασης,
 - ✓ την ύπαρξη της απαιτούμενης απαρτίας,
 - ✓ σε περίπτωση που η απόφαση αφορά θέμα εκτός ημερήσιας διάταξης, αν τηρήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία,
 - ✓ το κείμενο της εισήγησης του θέματος, καθώς και περιληπτικά τις γνώμες που αναπτύχθηκαν κατά τη συζήτηση,
 - ✓ το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας,
 - ✓ τις απόψεις της τυχόν μειοψηφίας,
 - ✓ τις διατάξεις που αποτελούν τη νομική βάση για την έκδοση της απόφασης.
- Σημειώνεται ότι η παράθεση των διατάξεων πρέπει να είναι πλήρης και συγκεκριμένη¹³⁷.

33

II. Διατακτικό

Το διατακτικό αρχίζει με τη λέξη «Αποφασίζουμε» και συνεχίζει με το κυρίως κείμενο της απόφασης.

10.2. Δημοσίευση απόφασης

Τρεις (3) ημέρες¹³⁸ μετά τη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, με ευθύνη του αρμόδιου υπαλλήλου, σε συνεργασία με τον πρόεδρο του συμβουλίου, δημοσιεύεται πίνακας που περιλαμβάνει τα θέματα που συζητήθηκαν, τον αριθμό των αποφάσεων και περίληψη του περιεχομένου τους. Οι δημοσιεύσεις γίνονται με τοιχοκόλληση σε ειδικό πίνακα του δημοτικού

¹³⁶ Κατά τα οριζόμενα στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999), «η υπογραφή του προέδρου ή του αναπληρωτή του αρκεί για τη νόμιμη υπόσταση κάθε πράξης του συλλογικού οργάνου» (άρθρο 15, παρ. 8). Δεν απαιτείται, επομένως, η υπογραφή των μελών (βλ. ΣτΕ [1715/2009](#)).

¹³⁷ Δεν αρκεί, επομένως, η γενική αναφορά σε νόμους, χωρίς τον προσδιορισμό συγκεκριμένων άρθρων.

¹³⁸ Η προθεσμία των τριών ημερών δεν είναι αποκλειστική, καθώς δεν ορίζεται ρητά στη νομοθεσία ως τέτοια.

καταστήματος, που είναι προορισμένος για το σκοπό αυτό. Για τις εν λόγω δημοσιεύσεις, συντάσσεται αποδεικτικό ενώπιον δύο (2) μαρτύρων από δημοτικό υπάλληλο ή άλλο δημόσιο όργανο.¹³⁹ Ειδικότερα:

- Οι ατομικού περιεχομένου πράξεις δημοσιεύονται υπό μορφή περίληψης και κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο¹⁴⁰.
- Οι κανονιστικού περιεχομένου αποφάσεις δημοσιεύονται σε πλήρες κείμενο¹⁴¹.
- Σε περίπτωση που η κανονιστική απόφαση έχει εκδοθεί βάσει των διατάξεων του άρθρου 79 του ν. 3463/2006, δημοσιεύεται επιπλέον σε περίληψη σε μία (1) τουλάχιστον έντυπη, ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα. Η μη δημοσίευση των κανονιστικών αποφάσεων κατά τον προβλεπόμενο τρόπο τις καθιστά ανυπόστατες¹⁴². Οι αποφάσεις αυτές παραμένουν συνεχώς εκτεθειμένες σε χώρο του δημοτικού καταστήματος που είναι προσιτός στο κοινό. Επιπλέον, το δημοτικό συμβούλιο λαμβάνει μέτρα για την όσο το δυνατόν ευρύτερη δημοσιοποίησή τους, μέσω των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, εκδίδοντας ειδικούς οδηγούς ενημέρωσης των κατοίκων και των οικείων επαγγελματικών τάξεων και χρησιμοποιεί, για τον ίδιο σκοπό, οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο.
- Σε περίπτωση που ειδικές διατάξεις προβλέπουν διαφορετικό τρόπο δημοσίευσης αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου, ακολουθείται ο τρόπος αυτός.
- Αποφάσεις δημοτικού συμβουλίου όπως αυτές προβλέπονται από την παρ. 3 του άρθρου 76 του ν. 4727/2020 ([Α' 184](#)), αναρτώνται υποχρεωτικά στο διαδικτυακό τόπο «Διαύγεια», με τις επιφυλάξεις και τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο ίδιο άρθρο, καθώς και στο άρθρο 79 του ίδιου νόμου.
- Τέλος, όλες οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου αναρτώνται στην ιστοσελίδα του δήμου¹⁴³.

¹³⁹ Άρθρο 97, παρ. 6 και 284, παρ. 2 του ν.3463/2006.

¹⁴⁰ Άρθρο 97, παρ. 6 και 284, παρ. 2 του ν.3463/2006. Επίσης, ΣτΕ [2422/2011](#).

¹⁴¹ ΣτΕ [1627/2010](#).

¹⁴² ΣτΕ [406/2007](#). Σύμφωνα, εξάλλου, με τη Γνωμοδότηση του ΝΣΚ 470/2012, η δημοσίευση στο δημοτικό κατάστημα κανονιστικής πράξεως οργάνου του δήμου όχι κατά το πλήρες κείμενό της, όπως απαιτεί ο νόμος, αλλά σε περίληψη, την καθιστά ανυπόστατη, **χωρίς να ασκεί οποιαδήποτε επιρροή η τυχόν ανάρτηση αυτής κατά το πλήρες κείμενό της στο διαδίκτυο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 75-83 του ν. 4727/2020.**

¹⁴³ Άρθρο 71, παρ. 3 του ν.3852/2010 και 97, παρ. 8 του ν.3463/2006. Η μη ανάρτηση των αποφάσεων στην ιστοσελίδα δε συνιστά λόγο ακυρότητας αυτών, εκτός κι εάν προβλέπεται ρητά ως ειδικός τρόπος δημοσίευσης για τη νόμιμη υπόστασή τους.

10.3. Αποστολή στον Επόπτη Ο.Τ.Α.

Οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο νομιμότητας στον Επόπτη Ο.Τ.Α., **εφόσον εμπίπτουν στο άρθρο 225 του ν.3852/2010**, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες¹⁴⁴ από τη συνεδρίαση του συμβουλίου, συνοδευόμενες από αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης και από τα έγγραφα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον έλεγχο νομιμότητας¹⁴⁵.

Τέλος, αντίγραφο των αποφάσεων αποστέλλεται στους προέδρους και στα συμβούλια των δημοτικών κοινοτήτων¹⁴⁶.

¹⁴⁴ Η προθεσμία αυτή είναι ενδεικτική, όμως δεν πρέπει να υπερβαίνει ένα εύλογο διάστημα εντός του οποίου θα πρέπει να αποστέλλεται η απόφαση για τον έλεγχο.

¹⁴⁵ Αναλυτικές πληροφορίες αναφορικά με τα θέματα της κρατικής εποπτείας επί των πράξεων της αυτοδιοίκησης παρέχονται στην αριθ. 27/42203/13.08.2018 [\(Α.Δ.Α.: 6ΖΝ1465ΧΘ7-Δ51\)](#) εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών.

¹⁴⁶ Άρθρο 87, παρ. 4 του ν. 3852/2010.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@ypes.gr, καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	2131364337
Αντωνίου Δημήτρης	2131364346
Γαλάνης Κώστας	2131364348
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ζαγορίτης Λάζαρος	2131364332
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	2131364027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, <https://www.ypes.gr/apokentromeni-dioikisi-aytodioikisi/thesmika-themata-organosis-kai-leitourgias-dimon>.

Ο Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών

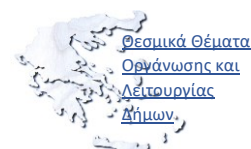
Θεόδωρος Λιβάνιος

Αποδέκτες:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας
2. Δήμοι της χώρας
3. Διευθύνσεις του ΥΠ.ΕΣ.

Κοινοποίηση:

1. Κ.Ε.Δ.Ε.
2. Ε.Ε.Τ.Α.Α.

Παράρτημα Α': Υπόδειγμα πρακτικού συνεδρίασης δημοτικού συμβουλίου

Ελληνική Δημοκρατία

Νομός

Δήμος

ΠΡΑΚΤΙΚΟ αριθ.

Την 2024, ημέρακαι ώραστ.....(τόπος) συνήλθε στο δημοτικό κατάστημα σε δημόσια τακτική, δια ζώσης συνεδρίαση το δημοτικό συμβούλιο, κατόπιν της αριθ.πρόσκλησης του προέδρου, η οποία γνωστοποιήθηκε στον δήμαρχο και σε καθέναν από τους δημοτικούς συμβούλους με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 67 του ν. 3852/2010 (Α' 87).

Στη συνεδρίαση παρευρέθηκε ο δήμαρχος, κ.

Επίσης, προσήλθαν και παρέστησαν, οι παρακάτω δημοτικοί σύμβουλοι:

1.
2.
3.
4.

Δεν προσήλθαν, μολονότι προσκλήθηκαν νόμιμα, οι παρακάτω δημοτικοί σύμβουλοι:

1.
2.
-

Επίσης, στη συνεδρίαση προσήλθε και παρέστη ως γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου ο κ....., υπάλληλος με βαθμότου δήμου.

Διαπιστώθηκε απαρτία, με την παρουσία μελών από συνολικά μέλη, και ο πρόεδρος κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

1^ο θέμα ημερήσιας διάταξης¹⁴⁷:

«.....»

Ο πρόεδρος έδωσε τον λόγο στον κ., εισηγητή του πρώτου θέματος, ο οποίος έθεσε υπόψη του συμβουλίου τα εξής:

.....

Στη συνέχεια, τον λόγο πήρε ο κ., ο οποίος επισήμανε τα εξής:

.....

Τέλος, το λόγο πήρε ο κ....., ο οποίος είπε:

.....

Στη συνέχεια, ο πρόεδρος διατύπωσε την οριστική πρόταση προς ψήφιση και κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν σχετικά με το θέμα. Οι σύμβουλοι ψήφισαν ως εξής:

Υπέρ της πρότασης ψήφισανμέλη, και ειδικότερα οι κύριοι:

.....

Κατά της πρότασης ψήφισανμέλη και ειδικότερα:

.....

Λευκή ψήφο έδωσαν μέλη, οι κ.....

Ο κ.απείχε από την ψηφοφορία.

Κατόπιν των ανωτέρω,

¹⁴⁷ Τίθεται ο τίτλος του θέματος, όπως αναγράφεται στην αντίστοιχη πρόσκληση. Σε περίπτωση που το θέμα συζητήθηκε εκτός ημερησίας διάταξης, πρέπει να φαίνεται ότι ακολουθήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία.

Το συμβούλιο αποφάσισε (ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία¹⁴⁸)

.....

.....

Στη συνέχεια, το συμβούλιο προχώρησε στη συζήτηση του δεύτερου θέματος ημερήσιας διάταξης.

2^ο θέμα ημερήσιας διάταξης:

«.....»

Στη συζήτηση του θέματος αυτού παρευρέθηκε με δικαίωμα ψήφου, ο κ., πρόεδρος του συμβουλίου δημοτικής κοινότητας.....

.....

.....

.....

Ο πρόεδρος, αφού εξαντλήθηκαν τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, κήρυξε τη λήξη της συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου.

39

Ο πρόεδρος

.....

(υπογραφή)

Ο γραμματέας¹⁴⁹

(υπογραφή)

Οι δημοτικοί σύμβουλοι

.....

.....

¹⁴⁸ Η απόφαση θεωρείται ομόφωνη ή κατά πλειοψηφία επί των καταμετρούμενων ψήφων, ακόμα και στην περίπτωση που σύμβουλοι έχουν αρνηθεί να μετέχουν στην ψηφοφορία ή έχουν δώσει λευκή ψήφο.

¹⁴⁹ Εννοείται ο υπάλληλος του δήμου, ο οποίος εκτελεί χρέη πρακτικογράφου.

Παράρτημα Β': Υπόδειγμα απόφασης δημοτικού συμβουλίου

Σημείωση: το υπόδειγμα που παρατίθεται σκοπό έχει να αποτελέσει οδηγό και να διευκολύνει τις υπηρεσίες στη σύνταξη αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου χωρίς, ωστόσο, το ακριβές περιεχόμενο του να είναι δεσμευτικό για αυτές.

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ¹⁵⁰

Ελληνική Δημοκρατία

.....¹⁵¹

Νομός

Δήμος

Απόφαση αριθ./202...

Θέμα:« Κατάργηση θέσης περιπτέρου της δικαιούχου καςεπί της συμβολής των οδώνκαι μετατόπιση αυτής επί της συμβολής των οδών»

Την 2024, ημέρακαι ώραστ.....(τόπος) συνήλθε στο δημοτικό κατάστημα σε τακτική, δια ζώσης συνεδρίαση το δημοτικό συμβούλιο, κατόπιν της αριθ.πρόσκλησης του προέδρου, η οποία γνωστοποιήθηκε σε καθέναν από τους δημοτικούς συμβούλους, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 67του ν. 3852/2010 (Α' 87). Ο πρόεδρος, αφού διαπίστωσε την ύπαρξη απαρτίας, κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου, αναφερόμενος στο δεύτερο θέμα της ημερήσιας διάταξης, έδωσε το λόγο στον εισηγητή κ., αντιδήμαρχο, ο οποίος εισηγήθηκε τα κάτωθι:

.....
.....

Αφού τελείωσε η εισήγηση, ακολούθησε διαλογική συζήτηση, όπως αυτή αποτυπώνεται στο πρακτικό αριθ., μετά την οποία

το Δημοτικό Συμβούλιο

λαμβάνοντας υπόψη¹⁵²:

1. Τις διατάξεις:

¹⁵⁰ Εφόσον προβλέπεται από την παρ. 3 του άρθρου 76 του ν. 4727/2020.

¹⁵¹ Αναγράφεται ο τόπος και η χρονολογία.

¹⁵² Αναφέρονται με πληρότητα όλες οι διατάξεις που αποτελούν έρεισμα για την έκδοση της διοικητικής πράξης καθώς και τυχόν ενδιάμεσες διοικητικές πράξεις, όπως π.χ. η παροχή σύμφωνη γνώμης από συμβούλιο κοινότητας ή η υποβολή πρότασης από τη δημοτική επιτροπή.

α) της υποπαρ. ΣΤ. 2 του άρθρου πρώτου του ν.4093/12 (Α' 222),

β) του άρθρου 20 του ν.δ.1044/1971 (Α' 245),

γ)

2. Την αριθ.απόφαση του συμβουλίου δημοτικής κοινότητας.....

3. Την αριθ. απόφαση της δημοτικής επιτροπής.

4. Τα στοιχεία του σχετικού φακέλου.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ (ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία¹⁵³)

«την κατάργηση θέσης περιπτέρου της δικαιούχου καςεπί της συμβολής των οδώνκαι μετατόπιση αυτής επί της συμβολής των οδών

Υπέρ της πρότασης ψήφισαν οι κύριοι:

.....

.....

Κατά της πρότασης ψήφισαν οι κ.κ., επικαλούμενοι τα εξής¹⁵⁴:

.....

.....

Λευκή ψήφο έδωσε ο κ., ενώ ο κ.απείχε από την ψηφοφορία.

Κατά της παραπάνω απόφασης χωρεί ειδική διοικητική προσφυγή για λόγους νομιμότητας σύμφωνα με το άρθρο 227 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίησή της ή αφότου έλαβε πλήρη γνώση αυτής¹⁵⁵, καθώς και δυνατότητα άσκησης αίτησης θεραπείας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24 του ν. 2690/1999.

Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου

.....

(Υπογραφή)

41

¹⁵³ Στην περίπτωση που σύμβουλοι έχουν αρνηθεί να μετέχουν στην ψηφοφορία ή έχουν δώσει λευκή ψήφο, η απόφαση θεωρείται ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία επί των καταμετρούμενων ψήφων.

¹⁵⁴ Πρέπον είναι να παρατίθενται οι απόψεις των μελών που μειοψήφησαν ή έδωσαν λευκή ψήφο ή αρνήθηκαν να ψηφίσουν.

¹⁵⁵ Σε περίπτωση που η απόφαση είναι κανονιστικού περιεχομένου, η προθεσμία των δεκαπέντε (15) ημερών άρχεται από τη δημοσίευσή της ή την ανάρτησή της στο διαδίκτυο.

Παράρτημα Γ': Νομοθεσία

Άρθρο 67 του ν. 3852/2010 - Σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου

1. Το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου τουλάχιστον μία (1) φορά τον μήνα. Η συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου είναι δημόσια, εκτός αν ληφθεί απόφαση με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών του, η οποία αιτιολογείται ειδικά και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, ότι η συνεδρίαση πρέπει να διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών. Η συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να διεξάγεται: α) δια ζώσης στο κατάστημα της έδρας του δήμου, ή β) με τηλεδιάσκεψη, με κάθε πρόσφορο μέσο ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ή γ) με μικτό τρόπο, διά ζώσης και με τηλεδιάσκεψη. Μία (1) τουλάχιστον συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου τον μήνα διεξάγεται υποχρεωτικά δια ζώσης στο κατάστημα της έδρας του δήμου, με εξαίρεση τους νησιωτικούς και ορεινούς δήμους.

2.α. Ο Πρόεδρος καλεί, επίσης, το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, όποτε το ζητήσει ο δήμαρχος ή η δημοτική επιτροπή ή το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου. Στην τελευταία περίπτωση απαιτείται γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεος (0,5). Αν το συμβούλιο δεν προσκληθεί το αργότερο μέχρι την έκτη ημέρα από την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκλησή του.

β. Εφόσον ζητείται να συζητηθεί εκ νέου θέμα για το οποίο λήφθηκε απόφαση, υποβάλλεται άπαξ γραπτό αίτημα προς τον πρόεδρο του συμβουλίου, στο οποίο αναφέρεται το θέμα που ζητείται να συζητηθεί εκ νέου, συνοδευόμενο από νεότερα στοιχεία, άλλως δεν γίνεται δεκτό από τον πρόεδρο.

3. Αν ο πρόεδρος παραλείψει αδικαιολόγητα δύο συνεχείς φορές να καλέσει το συμβούλιο, μπορεί να τεθεί σε αργία και σε περίπτωση υποτροπής μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος από το

αξίωμα του προέδρου με απόφαση του Επόπτη Ο.Τ.Α., σύμφωνα με την πειθαρχική διαδικασία του άρθρου 234 του παρόντος.

4. Η πρόσκληση αναρτάται αυθημερόν στην ιστοσελίδα του δήμου και κοινοποιείται στους συμβούλους, με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση.

Οι δημοτικοί σύμβουλοι αμέσως μετά από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών οφείλουν να δηλώσουν στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου τη διεύθυνση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τους. Οι εισηγήσεις των θεμάτων γνωστοποιούνται έγκαιρα και το αργότερο δύο (2) ημέρες πριν από τη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, με την επιφύλαξη της παρ. 5.

5. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να γνωστοποιηθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Εφόσον ανακύπτουν θέματα κατεπείγοντος χαρακτήρα, για τα οποία είναι αναγκαία η άμεση λήψη απόφασης και βάσιμα πιθανολογείται κίνδυνος εκ της αναβολής, είναι δυνατόν, ύστερα από απόφαση του προέδρου, οι σχετικές διαδικασίες να λαμβάνουν χώρα διά περιφοράς, με τη συμμετοχή τουλάχιστον των δύο τρίτων των μελών δημοτικού συμβουλίου. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται κατά το προηγούμενο εδάφιο ανακοινώνονται από τον πρόεδρο του συμβουλίου στην πρώτη, μετά τη λήψη της απόφασης, τακτική συνεδρίαση.

6. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου προσκαλείται ο δήμαρχος, αλλιώς η συνεδρίαση είναι άκυρη. Ο δήμαρχος μετέχει στις συζητήσεις του συμβουλίου χωρίς ψήφο. Έχει το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του κατά προτεραιότητα. Όταν ο δήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνεται νομίμως. Στην περίπτωση όμως αυτή ο αναπληρωτής δεν στερείται του δικαιώματος της ψήφου κατά τη λήψη αποφάσεων από το συμβούλιο. Στις συνεδριάσεις των δημοτικών συμβουλίων λαμβάνουν τον λόγο, εκτός του δημάρχου και του αρμόδιου αντιδημάρχου, οι επικεφαλής των παρατάξεων και ειδικοί αγορητές ανά θέμα, που ορίζονται από τις παρατάξεις με σχετική γραπτή δήλωσή τους στο προεδρείο πριν την έναρξη της συνεδρίασης. Με τον ίδιο τρόπο μπορούν να εγγραφούν ως ομιλητές και δημοτικοί σύμβουλοι που επιθυμούν να τοποθετηθούν ανά θέμα. Με τον κανονισμό λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, επιβάλλονται πάντως αντίστοιχοι χρονικοί περιορισμοί για τις αγορεύσεις και τις

συζητήσεις στο δημοτικό συμβούλιο, για τον δήμαρχο, τους αντιδημάρχους, τους επικεφαλής των παρατάξεων, τους ειδικούς αγορητές και τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου.

7. Ο πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και όλα τα θέματα που προτείνει ο δήμαρχος, καθώς και η δημοτική επιτροπή. Οι σύμβουλοι επικεφαλής δημοτικής παράταξης έχουν το δικαίωμα δύο (2) ημέρες προ της δημοσίευσης της πρόσκλησης της παρ. 4 να προτείνουν, για έως ένα (1) θέμα ο καθένας, τη συμπλήρωση της ημερήσιας διάταξης με επείγοντα θέματα, τα οποία ο πρόεδρος δύναται να εντάξει στα προς συζήτηση θέματα της ημερήσιας διάταξης. Το δημοτικό συμβούλιο έχει δικαίωμα να αποφασίζει, μετά από σχετική πρόταση-εισήγηση του προέδρου ή του δημάρχου και χωρίς συζήτηση, με την πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, ότι ένα θέμα το οποίο δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον, να το συζητήσει και να πάρει απόφαση για αυτό πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Κατά προτεραιότητα και πάντα μετά τον δήμαρχο εκφράζουν τις απόψεις τους οι επικεφαλής των παρατάξεων, σύμφωνα με τη σειρά εκλογής τους.

8. Στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, όταν συζητούνται θέματα που αφορούν αποκλειστικά δημοτική κοινότητα του δήμου, προσκαλείται και ο πρόεδρος του συμβουλίου ή ο πρόεδρος της αντίστοιχης δημοτικής κοινότητας, ο οποίος, στην περίπτωση αυτή, μετέχει στη συζήτηση με δικαίωμα ψήφου.

9. Με απόφασή του, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών του, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να επιτρέπει να λάβουν το λόγο εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, εφόσον το ζητήσουν.

10. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόν το ήμισυ πλέον ενός του αριθμού των μελών του. Αν κάποιο μέλος του δημοτικού συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση, μόνο για τον σχηματισμό της απαρτίας. Τόσο η άρνηση ψήφου όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων. Τα μέλη του συμβουλίου που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία, ακόμα και αν αποχωρήσουν, λογίζονται ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης, ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Η απαρτία αυτή θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή για τη λήψη απόφασης για κάθε συγκεκριμένο

θέμα η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά την ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία. Για τις συνεδριάσεις τηρούνται πρακτικά.

11. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, εκδίδεται πρότυπος κανονισμός λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

12. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει, εκτός της έδρας του, ύστερα από απόφαση της απόλυτης πλειοψηφίας του συνόλου των μελών του.

Άρθρο 67Α του ν. 3852/2010 - Ειδική συνεδρίαση λογοδοσίας δημοτικής αρχής

1. Επιπλέον της παρ. 1 του άρθρου 67, το δημοτικό συμβούλιο κάθε δύο (2) μήνες συγκαλείται υποχρεωτικά σε ειδική συνεδρίαση λογοδοσίας της δημοτικής αρχής. Η παράλειψη σύγκλησης του συμβουλίου στην ανωτέρω προθεσμία για λόγους που δεν άπτονται ανωτέρας βίας αποτελεί σοβαρή παράβαση καθήκοντος του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου.

2. Στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης εγγράφονται υποχρεωτικά τα θέματα που επιθυμεί να θέσει κάθε δημοτικός σύμβουλος, τα οποία αφορούν στο έργο της δημοτικής αρχής, εφόσον έχουν κατατεθεί εγγράφως στο προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου τρεις (3) ημέρες πριν από τη συνεδρίαση. Κάθε δημοτικός σύμβουλος μπορεί να θέσει έως ένα (1) θέμα. Εφόσον έχουν υποβληθεί συνολικά πάνω από δέκα (10) θέματα, διενεργείται δημόσια κλήρωση από το προεδρείο για τα θέματα που πρόκειται να συζητηθούν και τα οποία εγγράφονται στην ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη εγγράφονται έως τρία (3) θέματα που προτείνονται από συμβούλους της πλειοψηφίας. Επιπλέον των ανωτέρω δέκα (10) θεμάτων, έως δύο (2) θέματα μπορούν να συζητούνται εφόσον τα έχουν θέσει οι πρόεδροι των δημοτικών κοινοτήτων. Αν έχουν υποβληθεί πάνω από δύο (2) θέματα από τους προέδρους δημοτικών κοινοτήτων, τότε διενεργείται κλήρωση. Η παρουσία του δημάρχου, του αρμόδιου αντιδημάρχου, του εντεταλμένου συμβούλου ή του πρόεδρου νομικού προσώπου στη συνεδρίαση είναι υποχρεωτική, εφόσον έχει εγγραφεί θέμα της αρμοδιότητάς τους στην ημερήσια διάταξη. Σε περίπτωση κωλύματος, ορίζεται από τον δήμαρχο ο ίδιος ή άλλος

αντιδήμαρχος ή εντεταλμένος σύμβουλος για να συμμετάσχει στη συζήτηση του εν λόγω θέματος.

3. Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου ενημερώνει, δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση, τους δημοτικούς συμβούλους για την ημερομηνία, τον τόπο συνεδρίασης, καθώς και για την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των θεμάτων.

4. Απαγορεύεται η συζήτηση οποιουδήποτε άλλου θέματος κατά τη συνεδρίαση αυτή, καθώς και η λήψη οποιαδήποτε απόφασης.

5. Θέματα διεξαγωγής της συνεδρίασης αυτής δύνανται να περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου.

6. Για τη συνεδρίαση αυτή δεν εφαρμόζεται η παρ. 10 του άρθρου 67, περί απαρτίας του δημοτικού συμβουλίου.

7. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται το άρθρο 67.